

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení role Moravskoslezského kraje při zabezpečení sportovních služeb
Evaluation of the Role of the Moravian – Silesian Region in the Provision of Sports Services

Student: Martina Chřibková

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Martina Halásková, Ph.D.

Ostrava 2019

Zadání bakalářské práce

Student: **Martina Chřibková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Zhodnocení role Moravskoslezského kraje při zabezpečení sportovních služeb
Evaluation of the Role of the Moravian-Silesian Region in the Provision of Sports Services

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Význam a postavení sportu
 3. Role Moravskoslezského kraje při zabezpečení sportovních služeb
 4. Zhodnocení činnosti vybraných sportovních spolků v Moravskoslezském kraji
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- HOBZA, Vladimír. *Aplikovaná ekonomie sportu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 105 s. ISBN 978-80-244-4321-8.
- NOVÁ, Jana a kol. *Management, marketing a ekonomika sportu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2016. 283 s. ISBN 978-80-210-8346-2.
- LEEDS, M. A., P. ALLMEN and V. A. MATHIESON. *The Economics of Sports*. 6th ed. New York: Routledge, 2018. ISBN 978-1-138-05216-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Martina Halásková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

doc. Ing. Petr Tománek, C.Sc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 12. července 2019

Martina Chříbková

Martina Chříbková

Poděkování

„Ráda bych poděkovala doc. Ing. Martině Haláskové, Ph.D. vedoucí mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky při odborných konzultacích i za čas, který mi věnovala při zpracování této práce.

Obsah

1	Úvod	4
2	Význam a postavení sportu	5
2.1	Charakteristika soudobého sportu	5
2.2	Sport jako statek	7
2.3	Sport jako externalita.....	7
2.4	Dokumenty Evropské Unie v oblasti sportu.....	8
2.5	Česká legislativa a dokumenty v oblasti sportu.....	9
2.6	Institucionální zabezpečení sportu v ČR	12
2.7	Financování sportu	18
3	Role Moravskoslezského kraje při zabezpečení sportovních služeb	23
3.1	Sportovní infrastruktura a prostředí Moravskoslezském kraji	23
3.2	Aktéři rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji.....	25
3.3	Dokumenty v oblasti sportu v Moravskoslezském kraji	27
3.4	Sportovní aktivity v Moravskoslezském kraji	29
3.5	Finanční podpora sportu v Moravskoslezském kraji v období let 2014 - 2018.....	30
3.6	Analýza dotací na podporu sportu a sportovních služeb	31
4	Zhodnocení činnosti vybraných sportovních spolků v Moravskoslezském kraji.....	34
4.1	Charakteristika České obce sokolské a Orla.....	34
4.2	Zhodnocení členské základny spolků Orel a České obce sokolské.....	35
4.3	Zhodnocení majetku Orla a České obce sokolské.....	36
4.4	Zhodnocení hospodaření spolků.....	37
4.5	Zhodnocení sportovních a kulturních aktivit spolků	40
4.6	Náměty a doporučení pro vybrané spolky v Moravskoslezském kraji.....	43
5	Závěr.....	45
	Seznam použité literatury	47
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Sport s sebou přináší velký ekonomický potenciál ve všech svých formách. Může být důležitý pro rozvoj ekonomiky v regionech i celém státu. Velkým přínosem sportu je posílení zdraví a sociálního postavení ve skupině u dětí a mládeže a také snaha o lepší životní styl a pořádání sportovních akcí. Ty mimo jiné přispívají k rozvoji cestovního ruchu, vznikají nové pracovní příležitosti. Sport také v neposlední řadě posiluje společenské vztahy mezi lidmi.

Cílem mé bakalářské práce je zhodnotit současný stav sportu v rámci České republiky i Moravskoslezského kraje se zaměřením na činnost dvou žup sportovně zaměřených spolků v Moravskoslezském kraji - župy Moravskoslezské z České obce sokolské a župy Křížkovského spolku Orel. Práce je řešena v časovém období let 2014 – 2018.

Pro naplnění cíle je v BP ověřována hypotéza, zda sledované spolky Orel a Česká obec sokolská vytváří v Moravskoslezském kraji stejné podmínky pro rozvoj sportovních i jiných aktivit svých členů.

Práce obsahuje celkem pět kapitol, kde první a pátou kapitolu tvoří úvod a závěr. Ostatní kapitoly jsou složeny z teoretické a praktické části. Druhá kapitola je věnována teorii sportu a uvedení sportu do širších souvislostí. Je zde popsána základní charakteristika sportu, jeho dokumentační stránka, sportovní prostředí v České republice a vícezdrojový systém financování sportu. Třetí kapitola obsahuje charakteristiku Moravskoslezského kraje, zhodnocení zabezpečení sportu a to jak významnou roli tvoří výdaje na sport a tělovýchovu vzhledem k ostatním výdajům krajského rozpočtu a počtu obyvatel v kraji. Ve čtvrté kapitole se budu věnovat fungování a hospodaření orelské župy Křížkovského a Moravskoslezské župy České obce sokolské, které zaujímají podobný prostor na mapě Moravskoslezského kraje a mají podobné zaměření. Ve sledovaném období budu sledovat a hodnotit velikost jejich členské základny, činnost a aktivity v rámci župy, jejich hospodaření a majetek.

Bakalářská práce vychází z odborné literatury k problematice sportu, studií a analýz Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva financí, odborných podkladů Moravskoslezského kraje a města Ostravy, z informačního portálu Ministerstva financí MONITOR a z výročních zpráv a interních materiálů spolku Sokol a Orel.

2 Význam a postavení sportu

Ve světě se často používá pojmu „sport“ identicky s pojmem „tělesná kultura“. Název „sport“ je odvozen od latinského „disportare“ a starofrancouzského „le désporter“, což znamená bavit se, příjemně trávit volný čas. Postupně se význam sportu začal vztahovat k pohybovým aktivitám, které jsou charakteristické zvláštní formou a obsahem, jsou vymezeny pravidly a mají soutěživý charakter (Durdová 2002).

Na sport lze nahlížet také jako na národohospodářské odvětví, které samo produkuje ekonomické hodnoty, ale zároveň potřebuje ekonomické prostředky a stavby. Na trhu sportovních produktů se nabízejí a poptávají především služby (sportovní soutěže, aktivity ve volném čase...), dále sportovní zařízení, trenéři, rozhodčí i samotní sportovci.

V minulosti se instituce, města ale i národy ztotožňovaly se sportem, který jim jeho prostřednictvím zajišťoval renomé. Mnoho měst si lidé vybaví právě díky sportovním událostem. Dochází zde k sociálním interakcím. Lidé mezi sebou komunikují, sdílí své názory a diskutují své postoje k probíhajícím událostem. V neposlední řadě může sport sloužit jako nástroj pro státní i mezinárodní politiku. Demonstrativní příklad jsou Olympijské hry, které mají nejen pro sportovce, ale i pro politiky ohromný význam a jejich pořádání je pro tu danou zemi ohromná prestiž a také finanční zisk (Leeds, Allmen 2011).

2.1 Charakteristika soudobého sportu

Sport je rekreační fyzická aktivita tvořící složku volného času a životního stylu, ve vrcholové podobě prováděna i jako profese. Plní funkce zdravotní i relaxační, zahrnuje momenty soutěživosti, výkonu, regulované ventilace agrese a příslušnosti ke skupině. Složky tělesné kultury jsou výkonnostní sport, tělesná výchova a pohybová rekreace (Hobza, Rektořík, 2006).

Výkonnostní vrcholový sport

Výkonnostní vrcholový sport zdůrazňuje zejména sílu, rychlost a posouvání hranic lidských možností a přemožení protivníka. Praktikuje systém selektivního výsadního postavení fyzicky nejzdatnějších a sportovně nejúspěšnějších a vytváří a utužuje hierarchické autoritativní struktury podřízenosti sportovců trenérům, vlastníkům a manažerům sportovních klubů a organizací. Tato úroveň sportu je ovlivňována procesy globalizace. V migrační rovině můžeme tento jev spatřovat ve sportovním turismu – zejména v působení cizích, hostujících či

exilových hráčů na úrovni klubů či národních týmů. Navíc se vrcholový sport na globální úrovni postupně stal vysoce přitažlivým divadlem a zábavou.

Zájmový, volnočasový, rekreační sport

Pohybová rekreace je zaměřena na obnovu a rozvoj tělesných sil, na udržení tělesné a duševní kondice a poskytuje osvěžení, zábavu i aktivní odpočinek.

Tělesná výchova

Tělesná výchova je součástí tělesné kultury i výchovného systému a vzdělávání. Je zaměřena na všestranný rozvoj osobnosti prostřednictvím tělesných cvičení, na tělocvičné vzdělávání a na utváření zájmu o tělesnou kulturu (Hobza, Rektořík, 2006).

Během společenského vývoje sportu se v posledním téměř celém století utvářely jeho následující charakteristiky:

- **Sekularismus** – dnešní sport není v žádné své podobě přímo odvozován od náboženské víry – je zdrojem rozptýlení a zábavy.
- **Rovnostářství** – sport je založen na myšlence rovnosti sportovců bez ohledu na jejich původ či sociální zázemí.
- **Specializace** – soudobý sport ovládají speciálně připravovaní atleti, kteří se věnují tréninku v jednom sportu a přípravě na účasti v konkrétním závodě či jiné sportovní události. Součástí většiny sportů je speciální výbava a výstroj.
- **Racionalizace** – sport tvoří soustava pravidel a taktických plánů. Pravidla zahrnují principy používání sportovních zařízení a strategie je nastavena tak, že umožňuje zpětnou kontrolu tréninkových metod.
- **Byrokratizace** – lidé pracující ve sportovních grémiích kontrolují a případně i sankcionují chování sportovců i týmů. Vytvářejí a prosazují pravidla, organizují sportovní události a stvrzují rekordní výkony.
- **Kvantifikace** – vše co lze vyjádřit v čase, vzdálenosti či skóre je měřeno, zaznamenáno a porovnáváno.
- **Záznam nejlepších výsledků** – dnešní výkonnostní sport je zaměřen zejména na utváření a překonávání rekordů. Výkony jsou zveřejňovány na individuální, týmové, ligové, místní, státní, národní, kontinentální i globální úrovni (Nová, 2016).

2.2 Sport jako statek

Pokud hovoříme o veřejném sektoru, je třeba zmínit postavení sportu jako veřejného statku. Statek je označení pro zboží a služby, které jsou určeny ke spotřebě a slouží k přinášení užitku a uspokojování lidských potřeb. Z ekonomického hlediska dělíme statky na veřejné, soukromé a smíšené. Statky rozlišujeme podle několika třídících hledisek:

- dělitelnost spotřeby,
- vylučitelnost ze spotřeby,
- zdroj financování (Jetmar, Pilný, Peková, 2012).

V tělesné kultuře a sportu lze rozlišit všechny typy statků – čistý veřejný statek, smíšený statek i privátní statek (Novotný, 2011).

Čistý veřejný statek je charakterizován nevylučitelností ze spotřeby, nerivalitou a nulovými mezními náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele. Většinu sportů je možno provozovat zcela bez omezení (pěší turistika, běh, jízda na kole... ale i tělesná výchova na školách, která je tzv. poručnickým statkem). Některé statky tělesné kultury jsou spotřebovávány kolektivně, avšak pokud dojde k naplnění kapacity, nastane efekt přetížení. Takové statky nazýváme **smíšené**. Posledním typem statků ve sportu jsou statky **privátní**. V oblasti sportu je nabídka privátních statků determinována ziskovými příležitostmi trhu. Nabídku zde zajišťují zejména statky, kde poptávku není schopen uspokojit veřejný sektor, statky, jejichž společenský význam je z celospolečenského hlediska diskutabilní a statky, jejichž spotřeba je zcela závislá na individuálních požadavcích spotřebitele. Čistý veřejný statek (v oblasti sportu) může být poskytován i bezplatně. U smíšeného statku přispívá na jeho provoz stát, kraj nebo obec – tím je usměrněna i jeho spotřeba v daném místě. U soukromých statků je cena produktu dána tržními atributy (Novotný, 2011).

2.3 Sport jako externalita

Podpora sportu z veřejných rozpočtů je zdůvodňována tím, že sport vykazuje velký počet externalit, a to jak pozitivních tak negativních. Mezi pozitivní externality patří např. kultivace, socializace, kognice a dále podpora zdraví (Novotný, 2011).

Negativní externality jsou blíže specifikované jako ekologické, biomedicínské, dále takové, které mají politické, sociální, ekonomické a kulturní důsledky. Ekonomické důsledky jsou hlavně spojeny s výdaji spojené s napravováním škod na zdraví. Příkladem negativních externalit ve sportu je znečištění ovzduší, které omezuje všechny venkovní sporty. V tomto

případě si musí sportovec vybírat ze sportů, které jsou prováděny v krytých halách, a tím se stávají investičně i provozně náročnější. Náklady vznikají sportovcům, nikoliv podniku, který znečištění způsobuje. Tato skutečnost vyžaduje vyšší výdaje veřejných rozpočtů na výstavbu krytých zařízení (Novotný, 2011).

Sport jako tělesná aktivita vyvolává mnoho pozitivních externalit, převážně ze zdravotnického hlediska: zdravotní prevence, výkonnost, regenerace, zdatnost a aktivita. Pozitivní externalita vede ke snížení nákladů na léčby různých chorob, ale může zde vznikat i externalita negativní, kdy náklady ve zdravotnictví naopak rostou v důsledku častějších úrazů sportovců. Dalším příkladem pozitivní externality je význam sportu pro hospodářský rozvoj regionu (Novotný, 2011).

2.4 Dokumenty Evropské Unie v oblasti sportu

Evropská Unie klade důraz především na sport z pohledu zdravého životního stylu a veřejného prospěchu sportu. Česká republika je od roku 2004 členem Evropské Unie, a proto musí do své legislativy zahrnout následující dokumenty:

Evropská charta sportu

Je základní a nejvýznamnější dokument, který byl Evropskou Unií přijat v roce 1992. Ve 14 člancích jsou formulována doporučení pro rozvoj tělesné výchovy a sportu na všech jeho výkonnostních úrovních, a to podle zásad humanismu a demokracie. Druhou část tvoří kodex sportovní etiky, ve kterém je objasněna funkce a podstata fair play, a to ve všech jeho praktických souvislostech (MŠMT, 2019).

Bílá kniha

Bílá kniha sportu je považována za první souhrnný dokument zabývající se sportem, jenž byl vydán Komisí Evropského Společenství. Je rozdělena do několika částí, které postupně odkrývají jednotlivé cíle ve sportovním prostředí. Mezi hlavní cíle patří např. zviditelnění sportu v politice Evropské Unie, zvyšování povědomí o potřebách a specifikách tohoto prostředí, podpora diskuze o konkrétních problémech sportu či jeho role v EU.

Bílá kniha se zároveň snaží prezentovat dva zásadní záměry - snahu o zahrnutí sportu do politické sféry Evropské unie (např. vytvoření ministerstev sportu) s cílem zlepšit jeho využití jako nástroje politiky. Této tematice se věnuje konkrétně Akční plán, jenž je nedílnou součástí Bílé knihy. Bílá kniha o sportu je nezávazným dokumentem a pro členské státy má být pouze vzorem jakým směrem se v dané problematice ubírat (MŠMT, 2019).

Pokyny Evropské unie pro pohybovou aktivitu

Pokyny pro pohybovou aktivitu vymezují doporučená politická opatření na podporu zdraví upevňujících pohybových aktivit. Je podstatné, aby členské státy EU vypracovaly vnitrostátní plány na podporu pohybových aktivit. Vytvořené vnitrostátní plány mohou napomoci zmírnit nebo odstranit nezdravé životní návyky a zároveň zvýšit zdraví svých obyvatel (MŠMT, 2019).

Další dokumenty Evropské Unie týkající se sportovní tematiky jsou:

- O mladých lidech a sportu (Lisabon 1995),
- Deklarace o významu sportu pro společnost (Lisabon 1995),
- Evropská antidopingová úmluva (1989),
- Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech (1985).

2.5 Česká legislativa a dokumenty v oblasti sportu

V oblasti sportu je třeba se zabývat otázkami souvisejícími s právním postavením sportovních organizací a jejich vztahem ke státu, jejich komerční činností, pracovně-právními vztahy k osobám, které zabezpečují sportovní proces i pracovně-právní postavení sportovců, vztahy ke sponzorům, marketingu a reklamě, mezinárodní sportovní spolupráci, olympijské hnutí, sportovní svazy apod.

Důvody nutnosti vzniku legislativní úpravy sportu můžeme také rozdělit na organizační, smluvní, pracovní, odpovědnostní, zdravotní, osvětové a vzdělávací, finanční a hospodářské.

Ani zákon č. 1/1993 Sb., o Ústavě ČR, zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS) a ani jiný ústavní zákon se výslovně nezmiňuje o sportu. Můžeme proto prohlásit Českou republiku za představitele „nekonstitučního“ sportu. Sportovní organizace, jež mají převážně formu spolků, odvozují svá práva od ústavně zakotvené svobody sdružování v článku 20 LZPS. Speciální článek zakotvující například právo na sport nebo garanci sportovních aktivit v českém ústavním pořádku nenajdeme.

LZPS, článek. 20 odst. 1 zní: *„Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“*

Článek 20 odst. 3 zní: *„Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu*

veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých“

V neposlední řadě je zde nutné uvést zákon č. 89/2012 Sb., **Občanský zákoník** (dále NOZ), který upravuje právní postavení spolků (dříve občanská sdružení), tedy naprosté většiny sportovních organizací, svazů, tělovýchovných jednot či sportovních klubů v České republice.

Další významné právní normy, které se sportem souvisí, jsou zejména zákon o účetnictví, zákoník práce, zákon o zaměstnanosti, celý soubor daňových předpisů a rozpočtové předpisy.

Zákon o podpoře sportu

Od roku 2017 je platný nový zákon č. 230/2016 Sb., o podpoře sportu, který nahradil zákon č. 115/ 2001 Sb., o podpoře sportu. Hlavním účelem jeho přijetí bylo zajištění větší transparentnosti při poskytování podpory sportovním organizacím z veřejných prostředků. Nově jsou ve výše uvedeném zákoně vymezeny hlavní priority v oblasti sportu. Mezi tyto priority zákonodárce zařadil podporu sportu dětí a mládeže, včetně jejich trenérů a sportovních reprezentantů České republiky. Další změnou je modifikována definice sportu. Za sport se pro účely výše uvedeného zákona výslovně považuje i činnost provozována rekreačně a činnost, ve které se výkonů dosahuje jak individuálně, tak společně. Nově nalezneme ve výše uvedeném zákoně definici sportovní organizace a sportovce.

Sportovní organizací se dle ust. § 2 odst. 2 výše uvedeného zákona rozumí *„právní osoba založená za jiným účelem než dosažení zisku, přičemž předmět její činnosti musí zahrnovat činnost v oblasti sportu“*.

Sportovcem se pak dle odst. 3 rozumí *„každá fyzická osoba, která v daném kalendářním roce skutečně vykonává sportovní činnost, pro kterou je u sportovní organizace evidována“*.

V rámci definování pojmů zákonodárce také nově rozdělil sportovní akce na dvě kategorie. První je významná sportovní akce, kterou se rozumí akce mezinárodního významu (olympijské hry, mistrovství světa a Evropy, světový pohár). Druhou kategorií je významná sportovní akce mimořádné důležitosti. Rozdělení je důležité zejména kvůli odlišné konstrukci poskytování státní podpory. Mezi nejpodstatnější změny patří výslovné zakotvení kontrolní pravomoci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) ve vztahu k použití podpory sportu ze státního rozpočtu u konečných příjemců v případech, kdy dojde k poskytnutí dotace prostřednictvím zastřešující organizace. Dále je nově zakotveno, že vytváření podmínek pro státní sportovní reprezentaci zahrnuje i vytváření podmínek pro její

účast na sportovních akcích v zahraničí. Před přijetím výše uvedeného zákona byla poskytována na tuto účast podpora v rámci programu zaměřeného na pořádání významných sportovních akcí. Novinkou je dále zakotvení náležitostí plánu státní politiky v oblasti sportu. Plán má určovat cíle a prostředky k jejich dosažení a zároveň má vymezovat priority a kritéria podpory sportu ze státního rozpočtu. Obce a kraje jsou nově povinny zpracovávat vlastní plán rozvoje sportu pro svá území, který musí být v souladu se státní politikou v oblasti sportu a musí stanovit priority v jednotlivých oblastech podpory sportu a opatření k zajištění dostupnosti sportovních zařízení pro občany. Snad nejvýznamnější změnou je výslovné a konkrétní zákonné zakotvení podpory sportu ze státního rozpočtu v jednotlivých oblastech. Výše uvedený zákon demonstrativně uvádí věcné okruhy, na které bude podpora poskytována (sport dětí a mládeže, sport pro všechny, sport zdravotně postižených, podpora úspěšných reprezentantů České republiky). Na základě tohoto zákona je také vytvořen rejstřík sportovních organizací a sportovců, jako neveřejného informačního systému veřejné správy.

Koncepce státní podpory sportu

„Koncepce podpory sportu 2016-2025 – SPORT 2025“ předkládá směry rozvoje a podpory českého sportu, pilíře, priority, strategické cíle i podmínky naplnění v období let 2016 – 2025 a navazuje na předchozí strategické dokumenty MŠMT v oblasti sportu.

Základní prioritou v oblasti sportu je podpora dětí, mládeže a jejich trenérů a podpora sportovních reprezentantů České republiky. Dalším cílem koncepce je snižování nedostupnosti sportu. Dotační politika ve sportu musí cíleně směřovat k průměrné výši v zemích EU a snižovat procentuální finanční spoluúčast rodin a sportovců na sportovní činnosti. Dále je třeba zajistit stabilitu financování pro možné plánování a rozvoj sportovních organizací. Koncepce od roku 2017 plánuje postupné navyšování finanční částky do podpory sportu v souladu s možnostmi státního rozpočtu. Stabilita sportovního prostředí bude rovněž podpořena novými dotačními programy na období tří let. Bude také pokračovat snaha o systémovou spoluúčast podpory sportu obcí a krajů (MŠMT, 2019).

Dalším právním předpisem je usnesení vlády České republiky z roku 2010, č. 92, ve znění pozdějších předpisů - **Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy** (MŠMT, 2019).

Tab. 2.1 Přehled platných dokumentů upravující problematiku sportu podle MŠMT

Evropská Unie	Bílá kniha o sportu
	Evropská charta sportu
	Pokyny EU pro pohybovou aktivitu
Obecně platné	Akční plán ke koncepci SPORT 2025 na období 2018 -2019
	Doporučená osnova plánu rozvoje sportu v obci dle zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu
	Plán podpory rozvoje sportu v letech 2015 - 2017
	Metodická informace - dětská hřiště a tělocvičny
	Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů
Specifické	Analýza financování sportu v České republice
	Kodex sportovní etiky
	Zásady komplexního zabezpečení státní sportovní reprezentace, včetně systému výchovy sportovních talentů
	Národní program rozvoje sportu pro všechny
	Statut Školní ceny Fair play Českého olympijského výboru
Statistické	Přehled medailových umístění

Zdroj: Vlastní zpracování dle MŠMT (2019)

2.6 Institucionální zabezpečení sportu v ČR

Konečným příjemcem produktů tělesné kultury je sice vždy individuální spotřebitel, avšak tyto služby nakupuje i stát a ÚSC. Podpora tělesné kultury je realizována institucionálně i finančně – přímo (dotace, granty...) i nepřímo (daňovou politikou).

Tabulka č. 2.2. Aktéři sportu v ČR

CENTRÁLNÍ ÚROVEŇ	Parlament ČR	
	Vláda ČR	
	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	
	Ministerstvo obrany	Ministerstvo pro místní rozvoj
	Ministerstvo vnitra	Ministerstvo zdravotnictví
LOKÁLNÍ ÚROVEŇ	Kraje	
	Obce	
CENTRÁLNÍ I LOKÁLNÍ ÚROVEŇ	Sportovní svazy	
	Spolky	
	Nestátní neziskové organizace	

ZDROJ: Vlastní zpracování dle zákona o podpoře sportu č. 230/2016 Sb.

Subjekty veřejného sektoru ve sportu

Ve státním a samosprávném sektoru zajišťují činnosti tělesné výchovy především následující subjekty:

- školy všech typů poskytují tělesnou výchovu včetně branné výchovy na státních vysokých školách řízených ministerstvem vnitra a ministerstvem obrany.
- Pohybová rekreace je zajišťována prostřednictvím obcí, měst, sdružení/mi obcí, příspěvkovými organizacemi obcí a ziskově orientovanými obchodními společnostmi.
- Vrcholový sport je podporován prostřednictvím komplexního financování specializovaných zařízení rezortních středisek vrcholového sportu. Tato centra slouží k podpoře státní sportovní reprezentace (Halásek, Lenert, 2008).

A) Ústřední orgány státní správy

Sport mají na úrovni republikové v kompetenci ministerstva zřízená na základě Zákona č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy.

Nejdůležitějšími kompetencemi v oblasti sportu disponuje **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, kterými podle zákona č. 230/2016 Sb. O podpoře sportu jsou:

- vypracovává návrh koncepce státní politiky ve sportu (dále jen „koncepte“) a předkládá jej vládě ke schválení,
- koordinuje uskutečňování vládou schválené koncepce,
- zabezpečuje finanční podporu sportu ze státního rozpočtu,
- vytváří podmínky pro státní sportovní reprezentaci, pro přípravu sportovních talentů, pro rozvoj sportu pro všechny a pro sport zdravotně postižených občanů,
- vydává antidopingový program a organizuje a kontroluje jeho uskutečňování,
- rozhoduje o akreditaci vzdělávacích zařízení působících v oblasti sportu,
- zřizuje rezortní sportovní centrum a zabezpečuje jeho činnost, koordinuje činnost rezortních sportovních.

Součástí MŠMT je Antidopingový výbor a Národní Rada pro sport, které ministr předsedá. Národní rada pro sport je poradním orgán a jeho stanoviska mají doporučující charakter. Každý z členů rady má přidělenou oblast, za kterou odpovídá a překládá své návrhy. Cílem této rady je řešení konkrétních problémů a nalezení optimálního řešení.

Ministerstvo obrany (dále MO) podporuje sport prostřednictvím svého armádního sportovního centra Dukla. Armádní vrcholový sport v Dukle je zaměřen na zabezpečení státní

a resortní sportovní reprezentace ČR. Jeho hlavním cílem je vytvářet podmínky pro sportovní přípravu na vrcholné světové soutěže.

Ministerstvo vnitra (dále MV) založilo jako organizační složku státu Centrum sportu Ministerstva vnitra. Prvořadým úkolem této organizace je zabezpečení přípravy sportovců ke státní sportovní reprezentaci. Centrum sportu MV se podílí i na organizaci celostátních policejních mistrovství a mezinárodních soutěží konaných v ČR a vytváří podmínky pro sportovní aktivity policistů, rozvíjející jejich fyzickou zdatnost potřebnou k výkonu služby.

Ministerstvo zdravotnictví (dále MZ) je zřizovatelem Laboratoře pro dopingové kontroly, a rozsah činností této organizační složky je dán ustanovením Mezinárodního olympijského výboru. (zřizuje laboratoř dopingové kontroly jako organizační složku státu), a **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

V současné době má vláda v plánu zřídit Národní agenturu pro sport. Národní sportovní agentura by měla rozhodovat o dotacích do sportu, pro který je letos vyčleněno sedm miliard korun. Agentura má mít částečně parametry samostatného ministerstva. Hlasování Senátu, ale návrh zákona, na základě kterého by měla agentura vzniknout zamítlo. Avšak díky politickému složení Poslanecké sněmovny se dá očekávat, že vládní návrh zákona projde a agentura zřízena bude (TRACHTOVÁ, 2019).

B) Orgány územní samosprávy

Podle zákona č. 230/2016 Sb., o podpoře sportu kraje a obce plní tyto úkoly:

- zabezpečují rozvoj sportu pro všechny a přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů,
- zajišťují výstavbu, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení,
- zabezpečují finanční podporu sportu ze svého rozpočtu,
- provádět kontrolu svých sportovních zařízení.

Typy českých sportovních a tělocvičných organizací a spolků

Vzhledem k různorodosti sportovních zájmů, jim odpovídajících organizací a event. možné vzájemné spolupráci je struktura systému sportovního prostředí velmi komplikovaná. Je dána seskupením různých organizací, které samy o sobě mají různou strukturu a jejichž vzájemné vazby jsou velmi různorodé. Celkový systém tělesné kultury je v tomto případě složen z volně vedle sebe stojících nebo vzájemně propojených relativně samostatných subsystémů.

Dobrovolné sportovní organizace byly v České republice utvářeny na základě Zákona č. 83/1990 Sb, o sdružování občanů. Ten byl ale účinností zákona NOZ zrušen a namísto občanských sdružení se zákonodárce vrátil k historickému termínu „spolek“ a spolková problematika je dále upravena pouze v NOZ.

Právní úprava spolkového práva je obsažena v § 214-302 NOZ. Podle NOZ zakládají spolek tři osoby (oproti dosavadní úpravě, kde mohlo být občanské sdružení založeno pouze fyzickými osobami). Spolek vzniká až dnem zápisu do veřejného rejstříku. Veškerou agendu související s prvozápisy a změnami skutečností již neprovádí ministerstvo vnitra, ale nově příslušný rejstříkový soud.

Obecně lze říci, že úprava v NOZ je oproti stávající úpravě nepochybně komplexnější, ale i složitější. Klade vyšší nároky na uspořádání poměrů spolků, což do budoucna pravděpodobně znesnadní přístup k této tradiční formě sdružování, na druhou stranu by to však mělo přispět k průhlednosti a důvěryhodnosti těchto subjektů. Kromě výše uvedeného je zároveň nutné si uvědomit, že mimo změn v oblasti samotné právní úpravy spolků došlo ruku v ruce s nástupem účinnosti NOZ také k úpravám v daňové a účetní oblasti. Nová právní úprava může mít v budoucnu značný vliv rovněž na fundraising, kdy řada spolků nedosáhne na možnosti dotačních titulů z veřejných financí, které dosud běžně využívaly.

A. Sportovní svazy, kluby, organizace

Jedná se o dobrovolné sdružení osob (oddílů, klubů atd.), které je sportovně a technicky monotematické. **Sportovní kluby** (dále SK) jsou jednooborové a **tělovýchovné jednoty** (dále TJ) zpravidla víceoborové základní organizační články České unie sportu (dále ČUS). Právní formou jsou SK a TJ spolky s vlastní právní subjektivitou, vedené z drtivé většiny dobrovolníky, se zákonnými povinnostmi a plnou zodpovědností za svoji činnost, praktikující vlastní sport většinou prostřednictvím vyškolených dobrovolníků – cvičitelů a trenérů. Provozují sportovní činnost zejména v místech svého sídla. SK a TJ se stávají členy ČUS prostřednictvím okresních sdružení ČUS. Okresní sdružení mají svoji majetkovou odpovědnost a to podle znění svých vlastních stanov. Jejich vícezdrojové financování (MŠMT, kraje, obce, svazy, vlastní zdroje) není zatím zcela dořešeno, zaměstnávají od částečných úvazků až po výjimečně 2 profesionální pracovníky (ČUS, 2019).

Sportovní svaz popř. sportovní federace či sportovní unie je dobrovolné sdružení fyzických i právnických osob (oddílů, klubů atd.), s celostátní působností. Hlavní činností sportovního svazu je řízení a organizace činnosti v příslušné sportovní disciplíně nebo odvětví

v rámci daného státu, hájit zájmy sdružených sportovních klubů a zabezpečit národní reprezentaci v daném sportovním odvětví. Od běžného sportovního spolku se liší především celostátní působností, koordinační i regulační činností a členstvím v evropských a světových sportovních federacích. Hlavní činností sportovního svazu je řízení a organizace činnosti v příslušné sportovní disciplíně nebo odvětví v rámci daného státu, hájit zájmy sdružených sportovních klubů a zabezpečit národní reprezentaci v daném sportovním odvětví. Od běžného sportovního spolku se liší především celostátní působností, koordinační i regulační činností a členstvím v evropských a světových sportovních federacích (ČUS, 2019).

České sportovní svazy jsou vesměs sdruženy v rámci České unie sportu. Jedná se např. o Český svaz akrobatického rock and rollu, Český svaz cyklistiky, z.s., Česká golfová federace, Horská služba ČR, z.s., Česká rugbyová unie, z.s. ...

Ke dnešnímu dni je národních sportovních svazů sdružených u České unie sportu 74 (ČUS, 2019).

B. Sportovní a tělocvičné organizace

Sportovní a tělocvičné organizace můžeme charakterizovat jako specificky monotematické a multisportovní. Jedná se o Českou obec sokolskou (dále ČOS), Českou asociaci univerzitního sportu (ČAUS), Asociaci školních sportovních klubů (AŠSK) a spolek Orel.

C. Střešní organizace

Většina občanských sdružení a sportovních federací je sdružena ve vrcholových – střešních organizacích, z nichž nejznámější je **Česká unie sportu** (do roku 2013 fungovala pod názvem Český svaz tělesné výchovy). V ČUS jsou dobrovolně sdruženy sportovní svazy s celostátní působností, sportovní kluby a tělovýchovné jednoty i jejich sdružení. Nejvyšším orgánem je Valná hromada, nejvyšším výkonným orgánem je Výkonný výbor.

Úkolem ČUS je „podporovat sport, tělesnou výchovu a turistiku, sportovní reprezentaci České republiky a přípravu na ni, zastupovat a chránit práva a zájmy sdružených subjektů, poskytovat jim požadované služby a vytvářet ke vzájemné spolupráci potřebnou platformu“ (ČUS, 2019).

Udržovat kontakt mezi sportovními kluby a vrcholnou organizací mají na úrovni krajů za úkol oblastní sportovní federace. Ty také působí jako určitá forma informačního centra pro daný kraj.

Druhou největší střešní organizací je **Sdružení sportovních svazů ČR**, která sdružuje 15 sportovních svazů ČR s více než 570 000 členy. Činnost Sdružení se však převážně zaměřuje na rozvoj amatérského a mládežnického sportu i na každodenní činnost v jednotlivých svazech v rámci organizací ve městech a obcích všech krajů České republiky. Mezi členské sportovní svazy patří např. Česká asociace akademických technických sportů, Svaz vodáků České republiky, Ústřední automotoklub České republiky, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Český radioklub, Český kynologický svaz... (SDRUŽENÍ SPORTOVNÍCH SVAZŮ ČR, 2019)

Mezi další střešní organizace můžeme zařadit i **Českou asociaci sportu pro všechny**, která má v současné době šedesát tisíc registrovaných členů a přes 40 tisíc členů ve sdružených právních subjektech (ČESKÁ ASOCIACE SPORTU PRO VŠECHNY, 2019).

D. Speciální sportovní organizace

Tyto sportovní organizace nemají svou členskou základnu. Do této skupiny můžeme zařadit **Český olympijský výbor** (dále ČOV), který je považován za nejvyšší sportovní autoritu. ČOV je spolek, jehož primárním úkolem je vyvíjet veřejně prospěšnou činnost ve prospěch českého sportu a všech jeho členů. Mezi hlavní činnosti patří účast a reprezentace České republiky na olympijských hrách a jiných světových sportovních soutěžích pod záštitou mezinárodního olympijského výboru. Dále sdružuje sportovní svazy, federace, unie a jiné sportovní subjekty se sídlem na území České republiky a zastupuje svazy při jednání s MŠMT. Mimo jiné podporuje začlenění žen do sportu, aktivity řešící problematiku životního prostředí a jiné (ČOV, 2019).

Další speciální sportovní organizací je **Český paralympijský výbor**. Jeho hlavním posláním je podpora paralympijského a deaflympijského hnutí a jejich neustálý rozvoj v České republice. ČPV prostřednictvím sdružených sportovních svazů podporuje rozvoj sportu zdravotně postižených, a tím také přispívá k jejich společenské integraci, a zajišťuje přípravu handicapovaných sportovců na vrcholné světové soutěže. Sportovní svazy sdružené do Českého paralympijského výboru čítají v současné době přibližně 18 tisíc sportovců v šesti sportovních svazech, které jsou řádnými členy (ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR, 2019).

E. Sportovní federace

Sport je na mezinárodní úrovni organizován mezinárodními sportovními federacemi. Funguje zde tzv. pyramidová struktura, kdy na vrcholu stojí mezinárodní sportovní federace

(FIFA, IIHF apod.), které celosvětově daný sport regulují. V určitém státě vykonávají jim svěřenou působnost národní sportovní federace. Jejich členy tvoří jednotlivé kluby, organizace, jednoty, hnutí apod. Nejvýznamnější organizací zastřešující celosvětově sporty je **Mezinárodní olympijský výbor**. Ten uskutečňuje svou činnost v souladu s principy zakotvenými v Olympijské chartě a jediným subjektem oprávněným vykonávat jeho působnost je Český olympijský výbor. Ten řídí a organizuje olympijské hnutí v rámci České republiky, sdružuje a hájí zájmy sportovních svazů olympijských i neolympijských sportů vůči státním orgánům, podporuje sportování dětí a mládeže, kofinancuje činnost sportovních federací a sportovců apod. ČOV má postavení spolku podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Není proto oprávněn zasahovat do jiných sportovních federací České republiky.

2.7 Financování sportu

V České republice rozeznáváme dva zdroje financování – financování z veřejných a financování ze soukromých zdrojů. Tyto oblasti zdrojů se v praxi navzájem doplňují a jen ojediněle nacházíme sport, který je financován jen z jedné oblasti. Proto nazýváme financování sportu jako vícezdrojové.

Velikost objemu příjmů dané sportovní organizace zaleží na druhu vybraného sportu, na velikosti členské základny, na úrovni soutěže a na výsledcích v soutěžích, na kvalitě manažera a mnoha dalších aspektech (Novotný, 2011).

Tabulka 2.3. Financování oblasti sportu a tělovýchovy v ČR

Zdroje financování v oblasti sportu a tělovýchovy	Veřejné zdroje	dotace ze státního rozpočtu
		dotace z územních rozpočtů
	Soukromé zdroje	loterijní společnosti
		dary
		členské příspěvky
		sponzoring
		pronájem sportovních zařízení
		pořádání sportovních akcí

Zdroj: Vlastní zpracování, dle Novotný, 2011

Veřejné zdroje na podporu sportu

Mezi veřejné zdroje řadíme dotace ze státního rozpočtu a rozpočtů krajů, měst a obcí. Rozlišujeme dva typy dotací. Účelové dotace lze poskytnout pouze na předem stanovené statky a služby. Výška dotace je vypočítána podle parametrů, které přímo souvisí s danou službou. Příjemce dotace ručí za správné použití finančních prostředků na předem stanovený účel. Účelové dotace se mohou dále dělit na dotace bez spoluúčasti a na podmíněné spoluúčasti. U dotace bez spoluúčasti je stanovená pevná částka, zatímco u druhého typu účasti je kromě pevné částky stanoven procentuální podíl, který plyne z rozpočtu příjemce. Neúčelové dotace nejsou poskytovány na určitý statek, o jejich užití rozhoduje příjemce. Příjemce získá paušálně fixní částku podle stanoveného kritéria a není zde žádná podmínka o jeho spoluúčasti (Novotný, 2011).

a) Dotace ze státního rozpočtu

Státní podpora sportu je poskytována ze státního rozpočtu formou státních dotací, jejichž rozdělování posuzuje Rada pro tělovýchovu a sport, která svá doporučení předkládá k rozhodnutí Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (Hobza, Řektořík, 2006).

Státní dotace můžeme rozdělit na investiční a neinvestiční. Neinvestiční dotace bývají seskupeny do tzv. programů. Jedná se např. o programy zaměřené na mládež, na provoz a údržbu tělovýchovných zařízení a státní sportovní reprezentace. Zvláštní skupinu výdajů tvoří výdaje na resortní sportovní centra. Investiční dotace se poskytují občanským sdružením státní sportovní reprezentaci, sportovním svazům...apod. (Novotný, 2019).

Celkovou výši státní finanční podpory v oblasti sportu můžeme nalézt v rozpočtové kapitole 333 MŠMT ve dvou výdajových blocích s názvem výdajový okruh: „Sportovní reprezentace“ a výdajový okruh: „Všeobecná sportovní činnost“.

V tabulce 2. 4. jsou uvedeny finanční prostředky na dotační programy z rozpočtu kapitoly 333 MŠMT v období 2014-2018. Podle rozpočtové kapitoly 333 celkové výdaje MŠMT se v období 2014–2018 pohybovaly od necelých 136 mld. do 176 mld. Kč. Z celkového objemu výdajů MŠMT v roce 2014 plynulo 2,17% do rozpočtu na podporu činnosti v oblasti sportu. V dalších letech se objem finančních prostředků postupně zvyšoval na 2,19% v roce 2015, 2,62% v roce 2016 a v roce 2017 začal mírně klesat na 3,61% a 3,21% v roce 2018.

Tab. 2.4. Rozpočet kapitoly 333 MŠMT na podporu sportu v období 2014-2018 (v tis. Kč).

Rozpočet kapitoly 333	2014	2015	2016	2017	2018
Celkové výdaje MŠMT	137 301 156	135 904 523	142 368 845	156 525 862	176 111 710
Celkové výdaje na sportu	2 979 541	2 981 136	3 732 993	5 644 729	5 644 729
(z toho:)					
Běžné výdaje	2 059 441	2 361 036	2 862 892	4 794 729	4 499 374
Kapitálové výdaje	920 100	620 100	870 100	850 000	950 000
Sportovní reprezentace	1 061 918	681 909	1 108 893	1 738 082	1 853 537
Všeobecná sportovní čin.	1 917 624	1 917 624	2 624 100	3 906 647	3 595 837

Zdroj: MŠMT, (2019)

b) Dotace z místních rozpočtů

V rámci kraje jsou rozdělovány finanční prostředky převážně z odboru školství pro jednotlivé druhy škol, z nichž část je také používána na rozvoj tělovýchovy. Jde v podstatě o dotace MŠMT, které rozděluje místně příslušný krajský úřad. Na úrovni krajů fungují také krajská sdružení ČUS, přes které všechny Tělovýchovné jednoty a Sportovní kluby dostávají tzv. „základní příspěvek“ a k tomuto příspěvku i příspěvek, jehož výše závisí na velikosti členské základny (Peková, 2012).

Kraje si jsou vědomy, jak důležitou roli hraje sport ve formování nejen dobrých návyků mládeže, ale především v utváření pestrého společenského života a udržování zdravého životního stylu občanů. Je tedy dobrou zprávou, že náklady na sport se úměrně zvyšují i s důležitostí sportu v každodenním životě,

Výše finanční podpory, kterou věnují na sport obce závisí na finančních možnostech jednotlivých obcí a na jejich představitelích. Nejčastěji se na sport pamatuje v tzv. „sportovním fondu“ v rámci položky „školství“. Nejčastěji se tímto hradí pořádání tradičních sportovních akcí, spolková sportovní činnost mládeže, výkonnostní sport, družební sportovní

styky, sportovní infrastruktura, rekonstrukce, opravy a údržba sportovních zařízení aj. (Peková, 2012).

Soukromé zdroje ve sportu

Sportovní organizace se již dnes nemusí spoléhat pouze na příspěvky z veřejných zdrojů, díky stále narůstajícímu trendu zájmu o sport, plynou finanční prostředky i ze soukromých zdrojů. V literatuře se můžeme nejčastěji setkat s pěti hlavními zdroji financování a to: sponzoring, dary, vlastní příjmy, výdaje domácností a výnosy z loterijních společností.

a) Sponzorství ve sportu,

Sponzorství je po určité období poskytovaná propagace jména nebo obchodní značky. Lze jej rozdělit na sponzorství jednotlivých sportovců, sportovních týmů, sportovních klubů aj. (Čáslavová, 2000).

Sponzorstvím vzniká oboustranný prospěch, jelikož každá sportovní organizace potřebuje ke svému fungování finanční prostředky a díky narůstající popularitě zájmu o sport se sponzor snaží o zviditelnění své firmy, či svého jména. Rozdíl mezi darem a sponzoringem je právě v poskytování protislužby, u darů se žádná protislužba neočekává (Durdová, 2015).

Jedná se tedy o poskytnutí služby, která je pro příjemce vždy předmětem daně z příjmů a pro poskytovatele daňově uznatelným nákladem.

b) Dary

Darování je bezúplatné nabytí majetku peněžité i nepeněžité povahy. Dárce neočekává za dar protihodnotu a obdarovaný tuto protihodnotu neposkytuje. Dar není pro dárce daňově uznatelný náklad. Dary v oblasti sportu lze poskytovat pouze právnickým osobám, nikoli jednotlivcům. Příjemce daru by měl podat přiznání k darovací dani, a to i tehdy, je-li od darovací daně osvobozen. Dar je za určitých podmínek, které stanoví Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů odpočitatelná položka ze základu daně.

Příjmy z reklam jsou předmětem daně u právnických osob, jež nejsou založeny za účelem podnikání.

c) Vlastní příjmy

Sportovní organizace se samofinancují ze zdrojů vytvořených z vlastní činnosti. Tento druh financování využívají především kluby, které hrají nižší soutěže a je pro ně mnohem obtížnější najít vhodného sponzora.

Do vlastních příjmů řadíme:

- **Členské příspěvky**

- o Zápisné - netýká se všech sportů, platí se při vstupu do klubu, nejčastěji jako poplatek za evidenci,

- o Členské příspěvky – platí se jednou za rok na chod zastřešující organizace,

- o Oddílové příspěvky – platí se měsíčně nebo ročně na činnost oddílu (pronájem tělocvičny, sportovní potřeby a oblečení,

- **Pronájem sportovišť a vybavení,**

- **Klubové suvenýry,**

- **Pořádání sportovních akcí** (Novotný, 2011).

d) Financování z loterijních společností

S účinností od 1.1.2017 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, který nahradil loterijní zákon, nastala regulace hazardních her a všichni provozovatelé loterijních společností a kurzových sázek mají povinnost odvádět předepsané dílčí odvody ve výši 23 %. Tyto odvody posílají jednotlivé společnosti na transparentní účet ve formě daru Českému olympijskému výboru. Z účtu jsou tyto finanční prostředky následně přerozděleny pro potřeby tělovýchovné a sportovní činnosti mládeže (ČOV, 2019).

3 Role Moravskoslezského kraje při zabezpečení sportovních služeb

V této kapitole je hlavním cílem zhodnocení aktivní účasti Moravskoslezského kraje (dále MSK) při podpoře tělovýchovy a sportu. Podporu sportu v MSK zhodnotíme dle následujících kritérií:

- sportovní infrastruktura a prostředí MSK,
- aktéři rozvoje sportu v MSK,
- dokumenty v oblasti sportu MSK,
- sportovní aktivity v MSK,
- finanční podpora sportu v MSK v období let 2014 – 2018.

Moravskoslezský kraj je počtem 1 207 tis. obyvatel třetí nejlidnatější v ČR, se svými 300 obcemi však patří k regionům s nejmenším počtem sídel. Většina obyvatel kraje (téměř 59 %), což je v rámci ČR výjimečné, žije ve městech nad 20 tisíc obyvatel. V krajské metropoli Ostravě žije přes 290 tis. obyvatel, tj. zhruba čtvrtina obyvatel kraje. Dalšími velkými městy s počtem obyvatel nad 50 tisíc jsou Havířov, Opava, Frýdek-Místek a Karviná (ČSÚ, 2019).

Nejvýznamnějším městem kraje i z hlediska sportu je krajské město Ostrava, která díky svému bohatému sportovnímu zázemí a aktivitám získala titul Evropské město sportu 2014.

3.1 Sportovní infrastruktura a prostředí Moravskoslezském kraji

V Koncepci státní podpory sportu se mluví o sportovní infrastruktuře, jako o základní občanské vybavenosti. Sportovní infrastrukturu tedy můžeme chápat jako souhrn všech sportovních zařízení a sportovních ploch, které se nachází na daném území. Rozumíme tím sportovní zařízení nejen jako samostatnou budovu, ale i její veškeré vybavení.

Moravskoslezský kraj nabízí spoustu možností k aktivnímu odpočinku. Pohoří Jeseníky i Beskydy nabízí množství lyžařských středisek, dále se zde nachází spousta značených tras pro pěší turisty a kilometry upravených stop pro běžkaře. Za návštěvu také stojí některý z lanových, bobových drah nebo projížďka v motokárách v Bruntálu a Ostravě. Pro milovníky vodních sportů přehrada Žermanice a Těrlicko, Slezská Harta a mnoho dalších

vodních ploch umožňuje provozovat jachting nebo vodní lyžování. Lze taky využít spoustu golfových hřišť – mezi nejoblíbenější patří ta v Čeladné, Ostravici, Šilheřovicích a Kravařích (ČSÚ, 2019).

Na území samotného města Ostravy se nachází mnoho sportovišť, jako jsou atletické, fotbalové a zimní stadiony, víceúčelové sportovní haly, tenisové kurty, squashové kluby, kryté bazény, koupaliště a další sportovní zařízení. Nejvýznamnější areály provozuje společnost Sportovní a rekreační zařízení města Ostravy, s.r.o. (SAREZA). Její letní koupaliště Ostrava-Poruba je největší přírodní koupaliště ve střední Evropě. Ve vlastnictví města Ostravy respektive jeho společnosti Vítkovice Aréna a.s. je atletický Městský stadion Ostrava-Vítkovice, jehož součástí je i fotbalové hřiště s umělou trávou, vrhačské sektory a tělocvična (RESPOND, 2016).

V Moravskoslezském kraji existuje nepřehledná nabídka sportovních zařízení v soukromém vlastnictví, ve vlastnictví samotného města, či ve vlastnictví základních a středních škol městem řízených, případně škol vysokých. Část zařízení je určeno k vrcholovému sportu, část zařízení je pak určena pro registrované sportovce, ale spíše ke sportu výkonnostnímu. Třetí skupinou sportovních zařízení jsou pak zařízení určená k rekreačnímu sportu.

Tabulka č. 3. 1. Základní údaje o Moravskoslezském kraji z oblasti sportu a tělovýchovy

Rozloha kraje (v ha)	542 708
Počet obyvatel	1 201 835
Počet obcí v kraji	300
Registrovaní sportovci dle České unie sportu (tj. 9,5 % z celk. počtu obyvatel)	114 167
Školy středního vzdělávání se sportovním zaměřením	4
Sportovní centra mládeže (vykonáváno 21 druhů sportu)	36
Základní školy s rozšířeným vyučováním tělesné výchovy s kmenovým sportem	38
Akreditovaná zařízení v oblasti sportu	10

ZDROJ: Vlastní zpracování, ČUS (2019), ČSÚ (2019), MSK (2019), MS KO ČUS (2019), MŠMT (2019)

3.2 Aktéři rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji

Na území Moravskoslezského kraje lze vymezit hlavní aktéry působící v oblasti podpory sportu a tělovýchovy:

- Krajský úřad
- Krajská organizace České unie sportu (dále MS KO ČUS),
- Všesportovní kolegium Moravskoslezského kraje.

Krajský úřad

Na Krajském úřadě Moravskoslezského kraje plní významnou funkci v oblasti podpory sportu a tělovýchovy Oddělení mládeže a sportu, které spadá pod Odbor školství, mládeže a sportu. Oddělení mládeže a sportu jsou trvale uloženy povinnosti v oblasti samostatné působnosti. Zabezpečuje například:

- finanční podporu sportu,
- rozvoj volnočasových aktivit dětí a mládeže,
- koordinaci organizování soutěží vyhlašovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy,
- vyjadřuje se k výstavbě, rekonstrukcím, udržování a provozování zařízení kraje, které slouží sportu a volnočasovým aktivitám dětí a mládeže,
- rozvoj sportu pro občany, pro školy a školská zařízení,
- přípravu talentovaných dětí a mládeže apod. (MSK, 2019).

V přenesené působnosti se pak stará o:

- realizaci dotační politiky v oblasti sportu z rozpočtu kraje,
- krajskou politiku v oblasti aktivního využití volného času,
- spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi, školami a školskými zařízeními při realizaci státní politiky ve vztahu k mladé generaci,
- organizačně technické zabezpečení akcí kraje v oblasti sportu apod. (MSK, 2019).

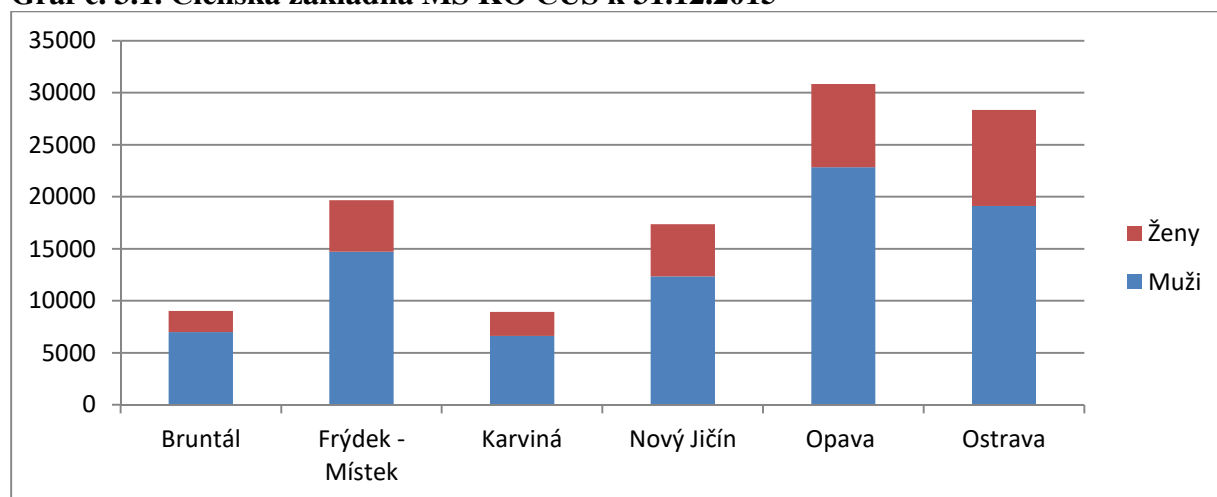
Sportovní aktivity jsou v Moravskoslezském kraji zabezpečovány také pomocí orgánů zastupitelstva a rady kraje. V případě zastupitelstva je za účelem plnění stanovených úkolů zřízen **Výbor pro tělovýchovu a sport**. Rada kraje pak jako své poradní orgány zřizuje

komise. Nejvíce kraj spolupracuje s Českou unií sportu, se kterou například společně pořádá a organizuje Sportovce roku nebo také vytváří reprezentační výběr na Olympijské hry dětí a mládeže (MSK, 2019).

Moravskoslezská krajská organizace České unie sportu

MS KO ČUS je pobočný spolek České unie sportu s působností v Moravskoslezském kraji. Toto servisní centrum je jedním z 13 krajských organizací, které vznikly jako pobočné spolky při České unii sportu. Hlavním posláním krajské organizace je spolupráce, hájení zájmů a vytváření sportovního prostředí pro všechny členy, za co nejlépe možných podmínek. Toto poslání realizuje vytvářením vhodných ekonomických a legislativních podmínek nebo vyhlašováním sportovních programů s celorepublikovou působností (MS KO ČUS, 2019).

Graf č. 3.1. Členská základna MS KO ČUS k 31.12.2015

ZDROJ: Vlastní zpracování podle MS KO ČUS (2015)

Organizace se podílí na pořádání soutěže „Sportovec Moravskoslezského kraje a na projektu ČUS „Sportuj s námi“. V současné době MS KO ČUS sdružuje 116 000 sportovců, což je 10 % všeho obyvatelstva Moravskoslezského kraje. Členská základna k 31.12.2015 celkem v Moravskoslezském kraji registrovala 677 Sportovních klubů a tělovýchovných jednot. Nejvíce (187) v okrese Opava, dále v okrese Ostrava (156) a nejméně v okrese Karviná (68) a Bruntál (74). Nejvíce registrovaných členů má Fotbalová asociace České republiky (17 564 členů), Český atletický svaz (2103 členů), Česká florbalová unie, o.s. (2 013), Český volejbalový svaz (1 813 členů) a Český svaz házené, z. s. (1 602 členů). Nejméně je s třinácti členy v Moravskoslezském kraji zastoupena Česká triatlonová asociace (MS KO ČUS, 2019).

Všesportovní kolegium Moravskoslezského kraje

Všesportovní kolegium Moravskoslezského kraje je orgánem, který především zastupuje krajské střešní sportovní organizace při jednání o jejich zájmech s orgány veřejné správy. Dále se kolegium snaží zajišťovat a zdokonalovat ve spolupráci mezi jednotlivými členy, předávat a diskutovat o nových poznatcích a zkušenostech (MSK, 2019).

Mezi členy kolegia patří následující občanská sdružení:

- Asociace školních sportovních klubů,
- Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů České republiky,
- Autoklub České republiky,
- Českou obec sokolská,
- Český střelecký svaz,
- Klub českých turistů,
- Moravskoslezská krajská asociace sportu pro všechny,
- Moravskoslezské krajské sdružení ČSTV,
- Sdružení sportovních svazů České republiky.

Předmětem jeho činnosti je především zastupování a spolupráce členů tohoto kolegia při jednání o jejich zájmech s orgány veřejné správy. Dále se kolegium snaží zajišťovat a zdokonalovat ve spolupráci mezi jednotlivými členy, předávat a diskutovat o nových poznatcích a zkušenostech (MSK, 2019).

3.3 Dokumenty v oblasti sportu v Moravskoslezském kraji

Úkolem kraje je pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých obyvatel, přičemž chrání veřejný zájem (Kadečka, 2003).

V Moravskoslezském kraji rozvíjí oblast sportu následující strategické dokumenty:

- Strategie rozvoje kraje 2009-2020
- Plán rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji 2019-2025
- Strategický plán města Ostravy pro sport na období 2017 – 2025

Strategie rozvoje kraje 2009-2020

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020 je zpracována jako střednědobý strategický dokument, který plní podmínky vyplývající ze zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje.

Oblast volnočasových aktivit pro občany, sportu a dalších potřeb je zde upravena spíše nepřímo prostřednictvím cíle číslo 4 - Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu. Cílem se rozumí vybudování kraje na vrcholné sportovní a kulturní centrum a tímto způsobem docílit zlepšení kvality života obyvatel, ale i přilákání nových návštěvníků a s nimi i potencionálních investorů (MSK, 2019).

Plán rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji 2019-2025

Plán rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji na období 2019-2025 je střednědobý dokument konkretizující oblasti podpory, priority, cíle, formy, možnosti, dostupné finanční zdroje a kompetence, které umožní vyšší využití potenciálu sportu a s ním spojených aktivit ve prospěch kraje a kvality života jeho občanů (MSK, 2019).

Tento plán vychází z výše uvedených dokumentů a z Koncepce podpory sportu 2016-2025 – SPORT 2025. V rámci období 2019-2025 tento program stanovil 7 prioritních oblastí, mezi které patří:

- Podpora pravidelné činnosti jednot a sportovních klubů,
- Podpora vrcholového sportu,
- Podpora významných sportovních akcí republikové a mezinárodní úrovně,
- Podpora sportovní reprezentace kraje na mezinárodní úrovni,
- Podpora sportu pro všechny a sportu handicapovaných,
- Podpora talentů a školního sportu,
- Podpora rozvoje sportovní infrastruktury,
- Podpora a oceňování úspěšných sportovců (MSK, 2019).

Pro rok 2019 rozpočet Moravskoslezského kraje předpokládá finanční podporu sportu přibližně na úrovni roku 2018, tj. cca 155,5 mil. Kč. Mimo to plánuje podpořit také 3 další nové významné projekty (pořádání MS v hokeji hráčů do 20 let, pořádání Olympijského festivalu a podporu výstavby sportovní haly ve Frýdku-Místku) částkou ve výši 44 mil. Kč. V dalších letech bude snahou Moravskoslezského kraje udržet finanční podporu přibližně na úrovni 2% příjmů rozpočtu Moravskoslezského kraje ze sdílených daní (MSK, 2019).

Strategický plán města Ostravy pro sport na období 2017 - 2025

Cílem Strategie je analyzovat aktuální stav nejen sportovní infrastruktury, ale i sportovních klubů, jejich zázemí, sportoviště, systémů financování sportu a celkově podpory sportu v Ostravě a to jak ve vrcholovém sportu, tak i ve sportu výkonnostním a sportu pro všechny (rekreačním) a definovat taková opatření, která povedou ke zlepšení sportovního prostředí na území Statutárního města Ostravy (Respond, 2016).

3.4 Sportovní aktivity v Moravskoslezském kraji

Sportovní aktivity v MSK jsou podporovány koncepčně a zasahují do všech oblastí a všech věkových kategorií. MSK má bohatou infrastrukturu sportovních služeb na všech úrovních – od práce s žactvem po podporu vrcholového sportu. Sídli zde spousta tradičních sportovních klubů (FC Baník Ostrava, HC Vítkovice...) a MSK hostil množství sportovních událostí světového významu.

Mezi slabé stránky kraje patří provázanost sportovních aktivit s vysokoškolským prostředím, které v jiných městech (Praha, Brno) úspěšně funguje. Díky své poloze při hranicích s Polskem a Slovenskem má MSK jedinečnou příležitost pro pořádání akcí světového významu (atletický meeting Zlatá tretra, Mistrovství světa v hokeji, Mistrovství světa v krasobruslení, Stanley Cup, FED Cup apod).

Mezi významné sportovní akce podporované MSK patří:

Sportovec roku MSK je anketa, kterou vyhlašuje MS kraj ve spolupráci s Všesportovním kolegiem Moravskoslezského kraje. Garantem sportovní části ankety je Moravskoslezská krajská organizace České unie sportu (MSK, 2019).

Hry olympiády dětí a mládeže jsou republiková soutěž krajských reprezentací v kategoriích mladších a starších žáků a žákyň. ODM je projektem Českého olympijského výboru, který si ke spolupráci vybírá jako pořadatele jednotlivé kraje. Olympiády se odehrávají v dvouletých cyklech a střídá se jejich letní a zimní podoba. Jednotlivé výpravy sestavují **příslušné** krajské úřady na základě nominačních kritérií jednotlivých sportovních svazů.

Juniorský maraton je největší neziskový běžecký závod středních škol, kdy desetičlenná družstva složená ze studentů středních škol, zdolávají trať klasického maratonu ve všech krajských městech České republiky.

3.5 Finanční podpora sportu v Moravskoslezském kraji v období let 2014 - 2018

Finanční podpora sportovních aktivit plyne z rozpočtu Moravskoslezského kraje, Dotací z programů EU, Dotací ze státního rozpočtu České republiky, zdrojů komerčního charakteru (zejména sponzoři) a ostatních zdrojů (např. nadace, nadační fondy).

V rámci svého rozpočtu MSK podporuje nejen činnost spolků zaměřených na sport a tělovýchovu, ale i další sportovní aktivity. V oblasti vzdělávání kraj na základě republikových normativů přerozděluje finanční prostředky, které jsou formou transferů směřovány přes rozpočty měst a obcí do škol, na zajištění i povinné tělovýchovy mládeže. Ne zřídka se stává, že tyto školní prostory pro výuku tělovýchovy jsou využívány i ke sportovním aktivitám širší veřejnosti (MSK, 2019).

Dotace a výdaje Moravskoslezského kraje na podporu sportu

Do roku 2017 byl na podporu sportu v kraji vypisován jeden dotační program:

a) Podpora sportu v Moravskoslezském kraji, který zahrnoval následující okruhy:

- podporu významných celostátních a mezinárodních sportovních akcí v Moravskoslezském kraji,
- podporu pravidelné činnosti sportovních klubů pro děti a mládež,
- podporu pravidelné činnosti a akcí pro handicapované a seniory v Moravskoslezském kraji (MSK, 2019).

Od roku 2017 jsou vypisovány následující dotační programy:

b) Podpora významných sportovních akcí v Moravskoslezském kraji a sportovní reprezentace Moravskoslezského kraje na mezinárodní úrovni

- tyto dotace mají formu pouze neinvestičního charakteru a pořadatelé na nich očekávají velký počet příznivců a s nimi i velký přínos pro rozvoj sportu v kraji (MSK, 2019).

c) Podpora vrcholového sportu v Moravskoslezském kraji

- tato podpora se zaměřuje na sportovní talenty při základních, středních i vysokých školách a ostatních pověřených subjektů v kraji a je zaměřená na všechny typy sportu tzn. olympijské a neolympijské sporty, individuální i kolektivní sporty aj. Forma

podpory je především neinvestičního charakteru, až na výjimky typu investice do sportovního načiní a náradí (MSK, 2019).

3.6 Analýza dotací na podporu sportu a sportovních služeb

V následující tabulce nalezneme pohyb celkových příjmů a výdajů v kraji v období 2014-2018. Výdaje jsou dále rozčleněny na výdaje na tělovýchovu a zájmovou činnost. Celkové příjmy a výdaje z rozpočtu kraje, v letech 2014-2018, činily 17–24 mld. korun. Z tabulky je dále patrné, že výdaje na tělovýchovu a zájmovou činnost měly ve sledovaném období klesající charakter s výrazným propadem v roce 2015. Ale v roce 2018 se tato tendence obrátila a výdaje vzrostly o necelých 35 miliónů korun.

Tabulka č. 3.2. Hospodaření Moravskoslezského kraje (v tis. Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkové příjmy MSK	17 396 607	19 086 875	20 650 203	21 375 125	24 084 849
Celkové výdaje MSK	17 437 547	20 766 730	18 082 314	19 997 684	24 147 003
Výdaje na tělovýchovu a zájmovou činnost	159 649	52 034	136 940	126 025	160 412
Tělovýchova	40 374	47 636	132 448	121 859	154 280
Zájmová činnost a rekreace	119 275	4 398	4 493	4 166	6 133

ZDROJ: Vlastní zpracování, MONITOR, 2019

V minulých letech částka věnovaná na tělovýchovu a zájmovou činnost, postupně rostla (viz tabulka č. 3.2.). Jen v roce 2015, si můžeme všimnout výrazného propadu, který byl podle podrobnějšího rozpisu způsoben úbytkem finančních prostředků v zájmové činnosti, kde podpora klesla o 114 870 000 korun. Částka uvedená v roce 2018 obsahuje i významnou finanční podporu vyplývající z memoranda ve věci rekonstrukce fotbalového areálu Bazaly za účelem zřízení Klubové akademie Ostravy (MSK, 2019).

Samotný objem krajských prostředků alokovaných do sportu není tak důležitý jako jeho porovnání a přepočtení dle různých faktorů a následné srovnání v čase.

Nejzákladnějším parametrem je zjistit kolik z celkových finančních prostředků Moravskoslezského kraje bylo uvolněno do sportu – konkrétně do tělovýchovy. Jak ukazuje tabulka č. 3.3. – podíl těchto prostředků má dlouhodobě rostoucí tendenci s vrcholem v roce 2016, kdy do tělovýchovy bylo z celkového objemu 0,73%.

I analýza poskytovaných prostředků na jednoho obyvatele kraje dokazuje, že objem financí alokovaných do sportu a tělovýchovy v čase roste. V roce 2014 na jednoho obyvatele MSK připadlo 6 570 Kč a v roce 2018 na něj připadlo už 24 520 Kč.

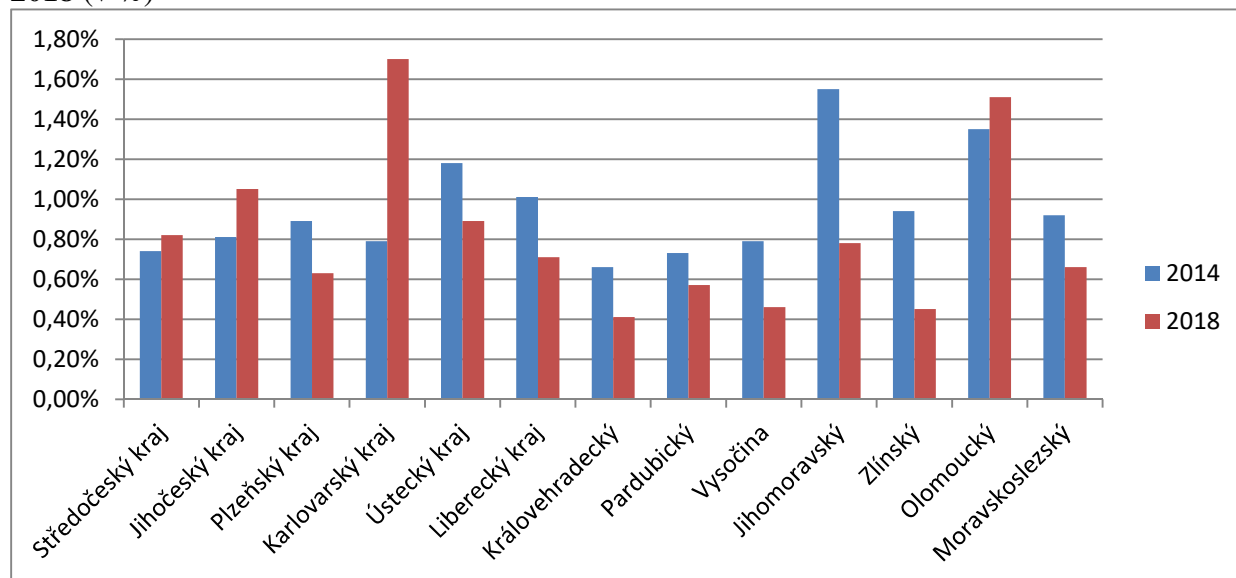
Tabulka č. 3.3. Poměr celkových výdajů MSK vůči výdajům na tělovýchovu a objem finančních prostředků investovaných z rozpočtu MSK do tělovýchovy na 1 obyvatele MSK (v tis. Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Podíl výdajů na tělovýchovu vůči celkovým výdajům MSK	0,26%	0,23%	0,73%	0,61%	0,64%
Objem finančních prostředků investovaných z rozpočtu MSK do tělovýchovy na 1 obyvatele MSK (v tis. Kč)	6,57	8,24	18,18	24,26	24,52

ZDROJ: Vlastní zpracování, MONITOR, 2019

Dále je důležité srovnat Moravskoslezský kraj s ostatními kraji v ČR. V grafu č. 3.2. zjistíme kolik jednotlivé kraje investovaly na začátku a konci sledovaného období, tj. v letech 2014 a 2018 do rozpočtového odvětví „Tělovýchova a zájmová činnost“ a jak si mezi nimi stojí sledovaný MSK. Sledovaný kraj se pohybuje ve středu pole s 0,92% v roce 2014 a 0,66% v roce 2018. Nejvýraznější nárůst finančních prostředků nastal u kraje Karlovarského, kde se finanční prostředky na tělovýchovu a zájmovou činnost vzrostly téměř o jedno procento z 0,79% na 1,7% a nejméně ve všech sledovaných letech věnuje na výše uvedenou činnost kraj Královéhradecký (0,66% v roce 2014 a 0,41% v roce 2018).

Graf č. 3.2. Celkové výdaje krajů ČR na tělovýchovu a zájmovou činnost v letech 2014 a 2018 (v %)

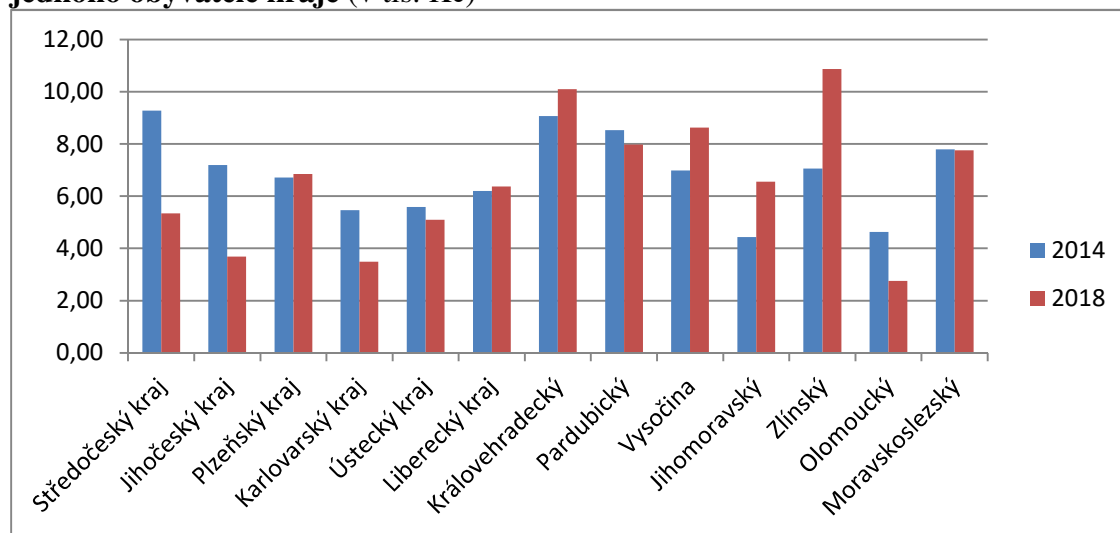
ZDROJ: Vlastní zpracování, MONITOR, 2019.

I přesto, že jsme dříve hodnotili, finanční prostředky věnované do tělovýchovy v Moravskoslezském kraji v čase jako rostoucí, tak v tomto případě sledujeme jejich pokles,

což je opět způsobeno výrazným poklesem započtených prostředků alokovaných do „zájmové činnosti“ od roku 2015.

Při porovnání finančních prostředků věnovaných do tělovýchovy a zájmové činnosti v přepočtu na jednoho obyvatele kraje zjistíme, že se situace liší.

Graf č. 3.3. Finanční prostředky za „Tělovýchovu a zájmovou činnost“ v přepočtu na jednoho obyvatele kraje (v tis. Kč)

ZDROJ: Vlastní zpracování, MONITOR, 2019

Nejvíce v roce 2018 v této kategorii investoval Zlínský kraj (10 870 Kč), což může být způsobeno nízkým počtem obyvatel a v roce 2014 Středočeský kraj (9 270 Kč), který má sice nejvyšší počet obyvatel ze všech krajů, ale hospodáří také s výrazně vyšším rozpočtem. Moravskoslezský kraj se pohybuje s 7 787 Kč v roce 2014 a 7 750 Kč na jednoho obyvatele v roce 2018 ve vyšším průměru.

4 Zhodnocení činnosti vybraných sportovních spolků v Moravskoslezském kraji

V této kapitole je hlavním cílem zhodnocení činnosti dvou žup spolků Orel a ČOS, a ověřím hypotézu, zda tyto spolky nabízí ve sledovaném období stejný rozsah a charakter služeb. Hodnoceny budou župa Moravskoslezská ČOS a župa Křížkovského spolku Orel. Tyto dvě župy byly vybrány z důvodu podobného pokrytí mapy MSK. Hodnocena budou ve sledovaných letech 2014 – 2018 tato kritéria:

- členská základna,
- majetek a hospodaření,
- sportovní a kulturní aktivity.

Dříve než se budu věnovat zhodnocení jednotlivých kritérií, uvedu krátkou charakteristiku obou sledovaných spolků. Spolky ČOS a Orel jsou si podobné nejen svým zaměřením, ale i organizační strukturou a fungováním vůbec.

4.1 Charakteristika České obce sokolské a Orla

Česká obec sokolská byla zřízena za účelem zvyšování tělesné zdatnosti svých členů, organizování a vykonávání tělovýchovné, sportovní, kulturní a společenské činnosti, podpory rozvoje osobnosti a výchově k čestnému jednání v životě soukromém i veřejném, přičemž vychází z odkazu Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera (SOKOL, 2019).

Cílem Orla je výchova mladých lidí a dětí prostřednictvím sportovních a jiných aktivit a k férovému sportu. V tom mu pomáhají pevné základy, které mu poskytují křesťanské hodnoty (OREL, 2019).

Sokolská i orelská organizační struktura jsou si velmi podobné. Základní organizační jednotkou ČOS i Orla je tělocvičná jednota. Tělocvičné jednoty jsou seskupeny do územně větších celků - žup. Nejvyšším celkem je pak ČOS a Ústředí Orla, které sdružují všechny župy. ČOS a Ústředí Orla jsou ve smyslu občanského zákoníku spolkem hlavním a jsou zřizovatelem tělocvičných jednot a sokolských žup, které jsou ve smyslu zákona spolky pobočnými.

Na území české republiky se ČOS člení na 22 žup. Na území Moravskoslezského kraje fungují župy dvě – župa Moravskoslezská se sídlem v Ostravě a župa Beskydská – J. Čapka se sídlem ve Frýdku – Místku. Sledovaná Moravskoslezská župa je složena ze 43 tělocvičných jednot (viz příloha č. 1) s téměř 6 000 členy.

Na území České republiky se Orel člení do 23 žup a jeho župy se stejně jako u ČOS dále člení na jednoty. Na území Moravskoslezského kraje fungují také župy dvě – župa Křížkovského se sídlem v Jezdkovicích, kterou se budeme zabývat dále a župa Kadlčákova se sídlem ve Staré Bělé. Součástí župy Křížkovského je celkem 7 jednot (viz příloha č. 1).

4.2 Zhodnocení členské základny spolků Orel a České obce sokolské

Župy Moravskoslezská ČOS měla k 1.1.2018 celkem 5 942 členů. Nejvíce členů (1 216) má jednota v Opavě, následují jednoty Moravská Ostrava 1 (680 členů) a Poruba (402 členů). V jednotě Michálkovice není současně žádný člen a ve Spálově je 121 členů. Průměrný počet členů v jednotách Moravskoslezské župy je 138 a medián je 76.

Tabulka č. 4.1. Vývoj počtu členů sledované župy ČOS v letech 2014 - 2018

	žáci		dorost		dospělí		celkem
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	
2014	845	949	358	322	1 987	1 653	6 114
2015	768	895	282	252	1 766	1 507	5 470
2016	816	941	305	303	1 649	1 420	5 434
2017	814	1 067	331	337	1 637	1 345	5 531
2018	942	1 204	397	351	1 694	1 354	5 942

ZDROJ: Vlastní zpracování, SOKOL, 2019

Z tabulky č. 4.1. je patrné, že za sledované období byl nejvyšší počet členů sledované župy ČOS v roce 2014 a v následujících letech postupně klesal. V roce 2018 opět vzrostl na 5942 a téměř vyrovnal stav z roku 2014. Změny počtu členů se odehrávají všemi věkovými kategoriemi napříč. Nejsilnější věkovou skupinou jsou ve všech letech dospělí muži - nejvíce v roce 2014 (1 987 členů). Dnes tvoří dospělí muži téměř 28% z celkového počtu členů. Nejméně členů je z řad dorostu – žen – v roce 2015 měla sledovaná župa ČOS pouze 252 dívek v kategorii dorost.

Orelská župa Křížkovského má současně celkem 335 členů (viz tabulka č. 4.2.). Nejvíce členů (137 členů) má jednota ve Stěbořicích a nejméně (12 členů) má jednota Opava Jaktař. Nejvíce je zastoupena věková skupina 27 – 60 let, ve které se pohybuje 158 členů, což je z celkového počtu župy 47%. Průměrný počet členů v jednotách Moravskoslezské župy je 47 a medián je 29.

Tabulka č. 4.2. Vývoj členů ve sledované orelské župě v letech 2014 - 2018

	do 18 let	19 - 26	27 - 60	nad 60	celkem
2014	111	69	170	103	453
2015	73	69	157	94	393
2016	65	72	173	117	427
2017	41	64	147	106	322
2018	31	43	164	109	347

ZDROJ: Vlastní zpracování, Orel, 2019

Orel sice řadí své členy do rozdílných věkových skupin, než ČOS, ale z obou tabulek je patrné, že nejpočetnější věkovou skupinou u obou sledovaných spolků je to kategorie „dospělí“ (ČOS), popř. 27 – 60 let (Orel), i když ČOS do své kategorie „dospělí“ nezahrnuje „důchodce“, kteří mají u Orla vlastní věkovou kategorii. Je možné také konstatovat, že členská základna u obou sledovaných spolků v období let 2014 – 2018 klesá.

4.3 Zhodnocení majetku Orla a České obce sokolské

V rámci zhodnocení majetku se zaměřím na majetek vlastněný jednotami sledovaných žup, které využívají ke své činnosti a budu sledovat jaký typ majetku jednoty vlastní nejčastěji.

Příloha č. 2 dokumentuje majetek ve vlastnictví jednot sledovaných žup Moravskoslezské ČOS a orelské župy Křížkovského. Z uvedeného soupisu a tabulky č. 4. 3. vyplývá, že nejčastějším typem majetku ve vlastnictví jednotlivých jednot je Sokolovna/Orlovna. Z padesáti sledovaných jednot má ve svém vlastnictví sokolovnu/orlovnu celkem 21 jednot. Dvě sokolovny má dokonce v majetku jednota TJ Sokol Moravská Ostrava 1. Mezi orelskými župami je ale jediná jednota s Orlovnou ve svém vlastnictví. Jedná se o orelskou jednotu ve Stěbořicích. Tato budova poskytuje nejvíce možností využití. Přes konání různých sportovních a kulturních aktivit je možné jejich prostory i výhodně pronajmout a vytvořit si tak další zdroj příjmů.

Druhým nejčastějším typem majetku je sportoviště, které vlastní celkem 19 jednot (opět pouze jedna orelská – TJ Orel Opava Komárov). Dalším v pořadí je víceúčelové hřiště, které má na svém území 6 jednot. Dalšími typy majetku, které jednoty využívají ke sportovním účelům jsou házenkářská, fotbalová, rugbyová hřiště, tenisové kurty, posilovna. Sokol Moravská Ostrava 1 vlastní dokonce i obytnou budovu, Sokol Poruba rekreační chatu a klubovnu mají TJ Sokol Štáblovice a TJ Sokol Kateřinky.

Tabulka č. 4.3. Četnost majetku ve vlastnictví jednot sledovaných žup k roku 2018

sokolovna/orlovna	22x
sportoviště	19x
tenisové kurty	8x
víceúčelové hřiště	6x
fotbalové hřiště	3x
atletický stadion	2x
rugbyové hřiště	1x
posilovna	1x
obytná budova	1x
rekreační chata	1x
klubovna	1x

ZDROJ: SOKOL, OREL, 2019

V rámci sokolské župy Moravskoslezské mají všechny jednoty aspoň nějaký majetek, který může být využit ke sportovním účelům. To, že je nejčastěji jednotami vlastněn majetek, který je možné využít pro více typů nejen sportovních činností odpovídá zaměření na všestranný – nejen sportovní rozvoj členů, což je pro ČOS i Orla typické.

Největší hodnotu v majetku má TJ Sokol Moravská Ostrava, která vlastní dvě sokolovny, jednu obytnou budovu, atletický stadion, tenisové kurty i sportoviště.

U orelských jednot není výjimkou jednot naprosto bez majetku. Může to být z důvodu nízkého počtu členů a aktivit zaměřených jiným směrem, než na sportovní činnost (např. Orel Vřesina má podniká společné poutě), nebo pro své aktivity vlastní prostor nepotřebují (šachový klub opavského Orla se schází v pronajaté místnosti).

4.4 Zhodnocení hospodaření spolků

Každá jednot Orla i ČOS má svou vlastní subjektivitu a přiřazeno vlastní identifikační číslo a je vedena ve veřejném rejstříku. Finanční prostředky každá jednot získává z členských a oddílových příspěvků, ze sponzorských darů a z vedlejší hospodářské činnosti. Jednoty se také snaží získat finanční prostředky na činnost z dotačních titulů vypisovaných příslušnou obcí nebo krajem.

Zdroje financování činnosti obou spolků jsou tedy stejné. Nejvýznamnější část příjmů tvoří členské příspěvky, jejichž výše se však u obou spolků liší, jak je patrné z tabulky č. 4.4.

ČOS vybírá od svých dospělých členů 500 Kč za jeden rok a děti a důchodci platí ročně 200 Kč. Orel má stanovený členský příspěvek pro všechny členy ve stejné výši 200 Kč za rok.

Vybrané členské příspěvky posílají jednoty přes župy na ústředí, které jim opět část finančního obnosu vrací. Župy i Ústředí s ČOS si vždy část z vybraných členských příspěvků pro financování vlastní činnosti ponechají.

Tabulka č. 4.4. Výše členských příspěvků Sokol, Orel (v Kč)

Výše členských příspěvků	Sokol	Orel
děti	200	200
dospělí	500	200
důchodci	200	200

ZDROJ: Vlastní zpracování, SOKOL, OREL, 2019

Významnou část příjmů sokolských jednot také tvoří státní dotace získané prostřednictvím ČOS z ústředních orgánů, a to zejména z MŠMT. ČOS žádá o dotace MŠMT za všechny jednoty a Výbor ČOS schvaluje jejich rozdělení na jednotlivé župy. Každá župa si dále stanovuje pravidla ohledně rozdělení přidělených dotací jednotlivým jednotám. Rozhoduje se zejména v závislosti na počtu členů, spravovaném majetku, získaných výsledků za uplynulé období a činnosti jednoty. Ve sledovaném období získávaly spolky Sokol a Orel prostředky z dotační výzvy Organizace sportu.

Tabulka č. 4.5. Výnosy sledovaných spolků v období 2014 - 2018 (v tis. Kč.)

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS
Výnosy celkem	198	1761	169	1693	157	1831	187	1390	93	2500
Tržby	0	12	0	1	0	16	0	3	0	2
Ostatní výnosy	0	44	0	62	0	54	0	52	0	335
Přijaté příspěvky	111	1705	65	1630	57	1303	66	801	93	2163
podíl z celkových výnosů	56%	97%	38%	96%	36%	71%	35%	58%	100%	87%
provozní dotace	87	0	104	0	95	458	116	534	0	502
podíl z celkových výnosů	44%	0%	62%	0%	61%	25%	62%	38%	0%	20%

ZDROJ: ČOS, OREL, 2019

Pokud se blíže podíváme na výnosy vybraných spolků ve sledovaném období (viz tabulka č. 4. 5.), tak je patrné, že u obou spolků tvoří významnou část příjmů členské příspěvky. Moravskoslezská župa Sokola má vyšší podíl členských příspěvků, než orelská župa Křížkovského. Tento jev je způsoben několikanásobně vyšší členskou základnou Moravskoslezské župy a odlišnou výší základního členského příspěvku pro dospělé členy, který je oproti orelskému o 300 Kč vyšší.

Jak je patrné z tabulky č. 4. 5., tak výnosy sledovaných spolků nemají ustálenou tendenci a v jednotlivých letech se jejich výše mění oběma směry. U župy Moravskoslezské ČOS jsou v letech 2014 a 2015 výnosy tvořeny téměř jen členskými příspěvky (97% a 96%) a zanedbatelnou částku tvoří tržby. Od roku 2016 se částka získaná z dotací ustálila na částce pohybující se okolo 500 000 Kč a poměr vůči celkovým výnosům se mění v závislosti na velikosti členské základny.

Příjmy z dotací sledovaného spolku Orel se pohybují okolo částky 100 000 Kč a jejich poměr vůči celkovým výnosům se pohybuje v závislosti na výši přijatých členských příspěvků v rozmezí 38% - 62%. Tržby sledovaná orelská župa nevykazuje.

Tabulka č. 4.6. Náklady sledovaných žup v letech 2014 – 2018 (v tis. Kč.)

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS	Orel	ČOS
Náklady celkem	196	1700	165	1701	150	1858	187	1399	89	2467
Nákupy	0	39	3	71	2	33	8	95	0	149
Služby	0	158	0	169	0	178	0	167	0	1176
Osobní náklady	4	528	0	516	0	559	0	579	1	708
Daně a poplatky	0	1	0	1	0	1	0	24	0	2
Ostatní	0	9	0	11	0	11	3	0	0	17
Poskytnuté příspěvky	192	965	162	933	148	1076	176	504	88	415
podíl z celkových nákladů	98%	57%	98%	55%	99%	58%	94%	36%	99%	17%

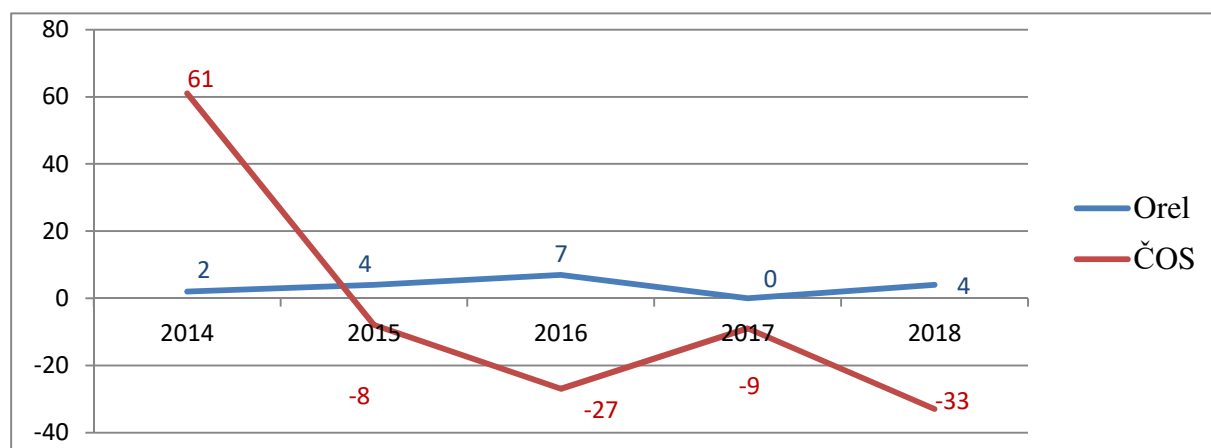
ZDROJ: SOKOL, OREL, 2019

Při sledování nákladů (viz tabulka č. 4. 6.) zjistíme, že orelská župa Křížkovského funguje opravdu jen jako administrativní středisko pro vyřizování a přeposílání finančních

částek vybraných z členských příspěvků. Župa Moravskoslezská ČOS má násobně vyšší náklady, ale opět se jedná zejména o přeposílání členských příspěvků svým jednotám. Mimo tyto náklady má župa ještě náklady Osobní, které v letech 2014 – 2016 tvořily téměř polovinu všech nákladů, osobní náklady, což souvisí s vyšší členskou základnou a vyšší mírou potřeby administrace a organizace. Menší částku tvoří položka služby, a zanedbatelnou částku položka nákupy.

Dalším důležitým finančním ukazatelem je Výsledek hospodaření (viz graf č. 4.). Výsledek hospodaření jsme ve sledovaných letech vyčetli z rozdílů nákladů a výnosů.

Graf č. 4. Výsledek hospodaření sledovaných žup v letech 2014 – 2018 (v tis. Kč)

ZDROJ: ČOS, OREL, 2019

Orelská župa Křížkovského má ve všech sledovaných letech výsledek hospodaření kladný, což je způsobeno tím, že funguje víceméně jako administrativní mezikrok pro přidělování dotací z orelského ústředí. Župa Moravskoslezská ČOS měla nejvyšší hodnotu výsledku hospodaření v prvním roce sledovaného období – v roce 2014, kdy měl hodnotu 61 000 Kč, v následujících letech ale klesl a výsledek hospodaření se pohybuje pouze v záporných hodnotách.

4.5 Zhodnocení sportovních a kulturních aktivit spolků

Cílem spolků Orel a ČOS je rozvoj nejen tělesných, ale i mravních a duševních hodnot svých členů. Naplňování těchto cílů dosahuje různými aktivitami, které v následující kapitole popíšeme a zhodnotíme.

Sport v ČOS je organizován dvěma odbornými útvary ČOS:

- **Odborem sportu**, který organizuje prostřednictvím sportovních oddílů tělocvičných jednot činnost talentované mládeže i dospělých sportovců s výkonnostní a vrcholovou úrovní, kteří se zúčastňují postupových soutěží sportovních svazů nebo jim na roveň postavených ostatních sportovních organizací a jsou v nich registrováni.
- **Odborem sokolské všestrannosti**, která organizuje prostřednictvím sportovních oddílů tělocvičných jednot činnosti. Jedná se o sportovní činnosti, při kterých nejsou sportovci registrováni v žádných celostátních ani krajských soutěžích, ale sportovní činnost vyvíjejí jen pro zábavu.

V Moravskoslezské župě ČOS je registrováno 67 sportovních oddílů ve 29 jednotách. Všestrannosti se věnuje 36 jednot. Ve sportovní činnosti vynikají jednoty Sokol Opava v atletice, DHC Sokol Poruba v házené, Sokol Vítkovice v zápase, Sokol Moravská Ostrava 1 v gymnastice. Podrobný soupis oddílů v jednotlivých jednotách je k nalezení v příloze č. 3.

V Moravskoslezské župě ČOS je 8 kulturních útvarů, z toho 1 folklorní, 1 taneční, 2 pěvecké a 4 divadelní s průměrným počtem 7 vystoupení za rok. Jmenujme Folklorní soubor Odra z Ostravy-Vítkovic, kde mají také taneční a pěveckou sekci. Další pěvecký sbor působí v Háji ve Slezsku. Výčet pokračuje dramatickými soubory Divadélko Košatka, Divadlo Pod Zámek z Kyjovic, 1. Jarkovská divadelní společnost z Proskovic či v roce 2017 vzniklý Sokol na prknech z Metylovic. Moravskoslezská župa má také stále se rozrůstající oddíl Sokolské stráže. Za rok činnosti proběhne přibližně 100 vzdělávacích akcí různých velikostí, od folklorního festivalu přes pietní akty po dětské dny.

Nejvýznamnější akcí poslední doby byl v roce 2018 **krajský slet** u příležitosti společné oslavy 100. výročí Československa a konání XVI. všesokolského sletu. Na hřišti u Čapkovy sokolovny slavnostně nastoupilo 950 cvičenců z 35 jednot župy Moravskoslezské, Beskydské a Valašské. Na XVI. všesokolský slet do Prahy se vydalo 300 cvičenců všech 11 skladeb. Mezi další významné akce pořádané Moravskoslezskou župou patří Putování krajem sněženek a Přebor moravskoslezské župy v tenisu (SOKOL MS, 2019).

Z tabulky č. 4.7. můžeme vyčíst, že nejzastoupenější činností sledovaných spolků jsou oddíly všestrannosti, což odpovídá původnímu zaměření a cíli ČOS. Druhou nejčastější provozovanou aktivitou je stolní tenis (10x) a tenis (9x).

Tabulka č. 4.7. Četnost sportovních a jiných aktivit spolků Orel a ČOS v roce 2018

všestrannost	36x
stolní tenis	10x
tenis	9x
házená	7x
divadlo	6x
florbal	5x
volejbal	4x
šachy	4x
hudební soubor	4x

ZDROJ: Vlastní zpracování, SOKOL, OREL, 2019

Činnost spolku Orel v Moravskoslezském kraji je podstatně střídmejší. V orelské jednotě Vřesina se konají společné poutě na Hostýn. A protože má zdejší jednota nízký počet členů a žádný majetek, tak nepořádá ani žádné sportovní aktivity. Podobná situace je v Odrách. Jednotě Opava má šachový klub, který se účastní šachových soutěží na vysoké úrovni. Hráči se ale scházejí v pronajatých prostorách.

Z hlediska aktivit Orla ve Slavkově je v rámci jednoty velmi aktivní oddíl tenisu dětí a mládeže. Dále slavkovský Orel organizuje sportování v pronajaté školní tělocvičně (florbal, volejbal, sálová kopaná). V orlovně se pak provozuje aktivně stolní tenis, cvičení žen a šachy (nově i ve spolupráci s jednotou Orla Opava). Slavkovský Orel je také aktivní na poli kulturním. V tamější orlovně organizuje přednášky zaměřené na umělecké, cestopisné a duchovní témata a v této činnosti spolupracuje s místní skupinou České křesťanské akademie v Opavě. Tradicí se již také stala výstava dětských betlémů Moravskoslezského kraje a přilehlého Polska (OREL, 2019).

Nejaktivnější je však jednota Orel Stěbořice. Má svůj oddíl kuželek a futsalu. Jednota se účastní florbalové orelské ligy, každoročně pořádá Orelcup – volejbalový turnaj, Memoriál otce Jožky (běžecký závod), Orelskou slavnost a koná se i dětský tábor. Bohaté jsou i kulturní aktivity stěbořického Orla. Každoročně se pořádá orelský ples, Mikulášská nadílka a živý Betlém.

Souhrnně tedy můžeme říct, že aktivity sokolské Moravskoslezské župy jsou výrazně bohatší, než aktivity orelské župy Křížkovského. Je to způsobeno opět menší členskou základnou a předpokládám i tím, že Orel není tolik všeobecně známá organizace jako ČOS.

Důvod může být i ten, že Orel organizace s křesťanským založením, což může některé mladé odrazovat. Vyzdvihla bych však činnost Orla ve Stěbořicích, který svými aktivitami výrazně převyšuje ostatní jednoty v župě. Tento jev je dán mimo jiné i vysokým počtem mladých farníků v tamější farnosti.

4.6 Náměty a doporučení pro vybrané spolky v Moravskoslezském kraji

V předchozích kapitolách byla zhodnocena na základě výše uvedených kritérií činnost a fungování dvou žup spolků Orel a **České obce sokolské**, které svou činnost vyvíjejí na území Moravskoslezského kraje. Činnost spolků je zaměřena na stejnou oblast - rozvoj nejen tělesných, ale i mravních a duševních hodnot svých členů. Přístupy k naplňování cíle se v rámci jednotlivých jednot i žup liší. Činnost žup ČOS těží z dobrého jména a z všeobecné povědomosti o této organizaci. Orel má zase jako křesťanská organizace základy v komunitě věřících. Tato skutečnost však s sebou nese problém snižování počtu věřících obecně a v důsledku toho stárnutí této komunity. To způsobuje v mnoha případech nutnost zaměření orelských žup jiným směrem. V jednotách, kde dochází ke stárnutí členské základny dochází k utlumení sportovních aktivit a činnost jednot spočívá většinou v konání společných poutí, popř. k utlumení činnosti jednoty zcela.

V návaznosti na získané poznatky při vypracovávání bakalářské práce lze doporučit vedení jednotlivých žup některé návrhy pro zlepšení situace v oblasti zvýšení počtu členů, aktivit a výsledku hospodaření:

- **zvýšit povědomí** o činnosti spolku Orel a jeho existenci obecně
 - výše uvedeného cíle je možné dosáhnout větší spoluprací s místními farnostmi a v pořádání některých akcí spolupracovat (na této bázi funguje orelská jednota Stěbořice)
- sportovní akce pořádané jednotou lépe **zpropagovat**
 - dnes je sport velice moderní záležitostí a propagace dnes díky sociálním sítím nemusí být příliš nákladná
- **využití sokolovny/orlovny k získání vedlejších příjmů:**
 - **pořádání plesů**
 - plesy jsou v ČR fenoménem, který je díky pořádání tanečních lekcí na středních školách velice oblíbenou aktivitou a zdrojem zábavy.
 - Pořádání plesu přinese jednotě propagaci sebe sama. Mezi spolky je pořádání plesů častý zdroj vedlejších příjmů

- **pronájem prostor**
 - protože jak jsem výše uvedla, budova sokolovny/orlovný je víceúčelová a je možné ji lehce využít ke konání jiných, než sportovních aktivit (spolupráce s divadelními spolky, konání burz oblečení...)
- zaměřit se na podporu **talentovaných sportovců a mládeže** – na které jsou vypisovány dotační programy. Tímto by se rozšířila oblast příjmů získaných z dotací.

5 Závěr

Sport má v dnešní době stále významnější roli a stává se tak součástí každodenního života. Sportovní činnosti mají spoustu pozitivních vlivů na člověka a rozvíjí jeho fyzickou i duševní kondici, avšak sport s sebou přináší i finanční náklady, jejichž úhrada je rozdělena na regionální, lokální i individuální úroveň. Na sport je také třeba pohlížet jako na výrazný ekonomický faktor a rychle se rozvíjející hospodářské odvětví.

Bakalářská práce se zabývala podporou sportu na celostátní úrovni i na úrovni krajské. Blíže se věnovala zabezpečení sportovních aktivit na území Moravskoslezského kraje. Důraz byl kladen především na oblast organizační, oblast financování, legislativy a v neposlední řadě činnosti a hospodaření dvou vybraných žup spolků České obce sokolské a Orel, které působí na území Moravskoslezského kraje. V bakalářské práci jsem výše uvedená kritéria sledovala v období 2014 – 2018.

Cílem mé bakalářské práce je zhodnotit současný stav sportu v rámci České republiky i Moravskoslezského kraje se zaměřením na činnost dvou žup sportovně zaměřených spolků v Moravskoslezském kraji - župy Moravskoslezské z České obce sokolské a župy Křížkovského spolku Orel. Cíl bakalářské práce byl splněn. K naplnění cíle byla zpracována analýza sportovního prostředí a infrastruktury Moravskoslezského kraje a dále byla podpora sportu v Moravskoslezském kraji srovnána vzhledem k ostatním krajům České republiky. Bylo zjištěno, Moravskoslezský kraj alokoval do „tělovýchovy a zájmové činnosti“ v letech 2014 0,92% a 0,66% v roce 2018 ze svého celkového rozpočtu. S těmito hodnotami jej můžeme zařadit mezi ostatními kraji do středu pole. Dále jsem sledovala porovnání výše finančních prostředků alokovaných do „tělovýchovy a zájmové činnosti“ v přepočtu na jednoho občana kraje. Moravskoslezský kraj se mezi ostatními kraji s 7 787 Kč v roce 2014 a 7 750 Kč na jednoho obyvatele v roce 2018 pohybuje ve vyšším průměru. Dále můžeme na základě provedeného hodnocení prohlásit, že Moravskoslezský kraj je v oblasti poskytování sportovních služeb na velmi dobré úrovni. Moravskoslezský kraj podpoře sportu přikládá značný význam a podporuje ji nezávisle na výši svého rozpočtu. Rostoucí výdaje na tělovýchovy jsou zřejmě ovlivněny programovými dokumenty kraje a rozpočtovým výhledem oddělení mládeže a sportu Moravskoslezského kraje.

Ve čtvrté kapitole byla zhodnocena členská základna, majetek, hospodaření a činnost župy Moravskoslezské České obce sokolské a župy Křížkovského sportovního spolku Orel. Sledovala jsem tato kritéria: velikost a složení členské základny, činnosti a aktivity, majetek a hospodaření v období let 2014 – 2018. Při hodnocení členské základny bylo zjištěno, že

členská základna Moravskoslezské župy České obce sokolské se svým počtem členů – k 1.1.2018 několikanásobně převyšuje orelskou župu Křížkovského, která měla v roce 2018 347 členů. Nejpočetněji je ale v obou župách zastoupena věková kategorie „dospělí“ (v župě Moravskoslezské a 27 – 60 let v župě Křížkovského).

Z porovnávání majetku žup z let 2014 - 2018 vyplynulo, že jednotlivé jednoty župy Moravskoslezské mají ve svém vlastnictví větší objem majetku tvořený především sokolovny a jinými sportovišti, která slouží k naplnění účelu organizace. Jednoty Orla v župě Křížkovského mají ve svém vlastnictví majetku podstatně méně, což může být způsobeno nižším počtem členů nebo i zaměřením jednotlivých jednot více na duchovní, než sportovní činnost.

Z výsledků hospodaření obou spolků bylo zjištěno, že obě sledované župy získávají finanční prostředky zejména z členských příspěvků a z provozních dotací. Další část příjmu tvoří tržby, ale ty jsou vzhledem k celkovým příjmům zanedbatelné. Moravskoslezská župa Sokola má vyšší podíl členských příspěvků, než orelská župa Křížkovského. Tento jev je způsoben několikanásobně vyšší členskou základnou Moravskoslezské župy a výší základního členského příspěvku pro dospělé členy, který je oproti orelskému pro 300 Kč vyšší.

Posledním kritériem pro hodnocení žup byla zvolena jejich aktivita a činnost. Bylo zjištěno, že aktivity sokolské Moravskoslezské župy jsou výrazně bohatší, než aktivity orelské župy Křížkovského, což je opět způsobeno menší členskou základnou a předpokládám i širším povědomím o činnosti České obce sokolské vůbec. Svou roli může hrát i křesťanské založení Orla.

V rámci bakalářské práce byla ověřována hypotéza, zda sledované spolky Orel a Česká obec sokolská vytváří v Moravskoslezském kraji stejné podmínky pro rozvoj sportovních i jiných aktivit svých členů. Na základě výše uvedených zhodnocení jednotlivých kritérií mohu konstatovat, že hypotéza byla vyvrácena. Ve všech kritériích byly zjištěny výrazné rozdíly. Činnost žup ČOS těží z dobrého jména a z všeobecné povědomosti o této organizaci, což má vliv na několikanásobně větší velikost jeho členské základny, majetku i rozsahu aktivit. Orel má zase jako křesťanská organizace základy v komunitě věřících a není až tolik aktivní jako celek, ale v rámci žup existuje vždy aspoň jedna jednot, která na základě provázanosti své činnosti s farností dovedou pro své členy poskytovat podobný rozsah sportovních služeb jako ČOS.

Seznam použité literatury

1. ČÁSLAVOVÁ, Eva. Management v tělesné výchově a sportu: (vybrané kapitoly). 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2000, ISBN 80-246-0050-1.
2. ČESKÁ ASOCIACE SPORT PRO VŠECHNY. Základní informace. [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <http://www.caspv.cz/cz/o-nas/zakladni-informace/>
3. ČESKÁ UNIE SPORTU. Co je to ČUS? [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/o-nas/co-je-cus.html>
4. ČESKÁ UNIE SPORTU Po sportech dle abecedy [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/kontakty/po-sportech-dle-abecedy.html>
5. ČESKÁ UNIE SPORTU Členská základna MS kraje [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <http://msk.cuscz.cz/>
6. ČESKÁ UNIE SPORTU Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/o-nas/sportovni-kluby-a-telovychovne-jednoty.html>
7. ČESKÁ UNIE SPORTU Národní sportovní svazy [online]. 2019. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/kontakty/narodni-sportovni-svazy.html>
8. ČESKÝ OLYMPIJSKÝ VÝBOR. Odvody loterií do sportu [online]. 2019 [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/108--odvody-z-loterii-do-sportu>
9. ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR. Charakteristika Moravskoslezského kraje, [online]. 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.paralympic.cz/cpv/>
10. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika Moravskoslezského kraje, [online]. 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje
11. DURDOVÁ, Irena. Ekonomické aspekty sportovního managementu. Ostrava: Ekonomická fakulta VŠB-TU Ostrava, leden 2012. ISBN 978-80-248-2529-
12. HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTORÍK. Základy ekonomie sportu. Praha: Ekopress, 2006, ISBN 80-86929-04-3.
13. KADEČKA, Stanislav. Právo obcí a krajů v České republice. C. H. Beck, 2003, ISBN 978-80-210-4588-0
14. LEEDS, M.A., P. ALLMEN, V.A. MATHESON. The Economics of Sports. 6th ed. New York Routledge, 2018. ISBN 978-1-138-05216-1.
15. MĚSTO OSTRAVA. Strategický plán města Ostravy pro sport na období 2017 - 2025[online]. 2019 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/skolstvi-a-sportu/oddeleni-sportu/konkretni-informace-z-oddeleni-skolstvi/StrategickplnmstaOstravyprosportnaobdob2017202519.1.2017.pdf/view>
16. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Akreditovaná zařízení. [online]. 2013-2019 [cit. 2016-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/49340/>
17. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Dokumenty EU [online]. 2013-2019 [cit. 2016-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport-1/eu-1>

18. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Evropská charta sportu. [online]. 2019 [cit. 2019-5-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/Files/PDF/ECHS.PDF>
19. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Bílá kniha sportu. [online]. 2019 [cit. 2019-5-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu>
20. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Rozpočet kapitoly MŠMT. [online]. 2019 [cit. 2019-5-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-msmt>
21. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. MŠMT: Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu [online]. 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36162/>
22. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Strategie rozvoje kraje na období 2010-2012 [online]. 2019 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: https://www.msk.cz/assets/rozvoj_kraje/srk_2009_2021.pdf
23. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Plán rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji 2019-2025 [online]. 2019 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/skolstvi/plan-rozvoje-sportu-v-moravskoslezskem-kraji-2019-2025-125524/>
24. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Sportovec roku MSK [online]. 2019 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://sportovec.msk.cz/>
25. MONITOR. Územní monitor: Moravskoslezský kraj [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2015/kraje/krajsky-urad/70890692>
26. MORAVSKOSLEZSKÁ KRAJSKÁ ORGANIZACE ČESKÉ UNIE SPORTU. [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <https://msk.cuscz.cz/>
27. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Seznam obcí kraje. [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: https://www.msk.cz/verejna_sprava/obce.html
28. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Seznam základních škol s třídami s rozšířeným vyučováním tělesné výchovy. [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/skolstvi/intenzifikace-cinnosti-sportovnich-trid---seznam-zakladnich-skol-s-tridami-s-rozsirenym-vyucovanim-telesne-vychovy-15696/>
29. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Seznam krajských střešních sportovních organizací [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/skolstvi/seznam-krajskych-stresnich-sportovnich-organizaci-15693/>
30. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Sportovní centra mládeže. [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/sportovni-centra-mladeze-v-moravskoslezskem-kraji-15695/>
31. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Veřejná správa: Volené orgány kraje [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: http://www.msk.cz/verejna_sprava/index.html
32. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Hry olympiády dětí a mládeže [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/cz/skolstvi/hry-olympiady-deti-a-mladeze-15702/>
33. NOVÁ, Jana, Jiří NOVOTNÝ, Oldřich RACEK, Jaroslav REKTOŘÍK, Aleš SEKOT, Milena STRACHOVÁ a Hana VÁLKOVÁ. Management, marketing a ekonomika sportu. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, 2016. ISBN 978-80-210-8346-

34. NOVOTNÝ, Jiří. Sport v ekonomice. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.
35. OREL Profil Orla [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: http://www.orel.cz/?ukaz=profil_orla
36. OREL Župy a jednoty [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupy>
37. OREL Župa Křížkovského [online]. 2019 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=9>
38. OREL. Interní materiály – Výkaz Zisku a ztrát 2014 – 2018, 2019
39. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejný sektor - řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4
40. SDRUŽENÍ SPORTOVNÍCH SVAZŮ ČR. O nás [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: http://www.sporty-cz.cz/8_o-nas
41. SOKOL. O nás [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <http://www.mszupa.cz/>
42. SOKOL. Jednoty [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <http://www.mszupa.cz/jednoty/>
43. SOKOL. Pozvánky [online]. 2019 [cit. 2019-26-06]. Dostupné z: <http://www.mszupa.cz/pozvanky/>
44. SOKOL, Interní materiály – Výkaz Zisku a ztrát 2014 – 2018, soupis majetku a činností, 2019
45. TRACHTOVÁ.IROZHLAS. Senát odmítl vznik Národní sportovní agentury.[online]. [cit. 2019-5-3]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/narodni-sportovni-agentura-ministerstvo-skolstvi-babis-hnilicka_1905031448_lac
46. ÚŘAD PRÁCE ČR, Školy středního vzdělávání se sportovním zaměřením. [online]. 2013-2019 [cit. 2016-05-28]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/ips/Skoly_str_vzdel_se_sport_zamer_2019_2020_v_erze_14092018.pdf
47. Zákon č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
48. Zákon č. 83/1990 Sb, o sdružování občanů
49. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
50. Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů
51. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník
52. Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách
53. Zákon č. 230/2016 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

Seznam zkratek

ČOS Česká obec sokolská

ČOV Český olympijský výbor

ČR Česká republika

ČSTV Český svaz tělesné výchovy

ČUS Česká unie sportu

KO ČUS MK Krajská organizace české unie sportu Moravskoslezského kraje

EU Evropská unie

KÚ Krajský úřad

LZPS Listina základních práv a svobod

MF Ministerstvo financí

MO Ministerstvo obrany

MSK Moravskoslezský kraj

MŠMT Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

MV Ministerstvo vnitra

NOZ Nový občanský zákoník

SK Sportovní klub

TJ Tělovýchovná jednota

Prohlášení o využití výsledků diplomové (bakalářské) práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo; - beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3); - souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO; - bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona; - bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 12.července 2019

Martina Chřibková

Seznam příloh

Příloha č. 1. Seznam jednot župy Moravskoslezské ČOS a orelské župy Křížkovského

Příloha č. 2. Soupis majetku jednot župy Moravskoslezské ČOS a orelské župy Křížkovského

Příloha č. 3. Činnosti organizované jednotami župy Moravskoslezské ČOS a orelské župy Křížkovského v roce 2018